

**T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**EVLİ BİREYLERDE EVLİLİK UYUMU VE AŞK TUTUMUNUN
PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dilara DÜNGER MUTLU

Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

ŞUBAT 2021

**T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**EVLİ BİREYLERDE EVLİLİK UYUMU VE AŞK TUTUMUNUN
PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Dilara DÜNGER MUTLU
(181287019)**

Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fatma Yeşim CAN

ŞUBAT 2021

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz, Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı 181287019 numaralı öğrencisi Dilara DÜNGER MUTLU'nun "Evli Bireylerde Evlilik Uyumu ve Aşk Tutumunun Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkisi" adlı tez çalışması 17.02.2021 tarihinde yapılan tez savunma sınavında aşağıdaki jüri tarafından **Oy Birliği/Oy Çokluğu** ile Yüksek Lisans tezi olarak **Kabul** edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

1) Tez Danışmanı:

.....

2) Jüri Üyesi:

.....

3) Jüri Üyesi:

.....

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Evli Bireylerde Evlilik Uyumu Ve Aşk Tutumunun Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkisi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (17/02/2021)

Dilara DÜNGER MUTLU

ÖNSÖZ

Zor ve yorucu bir süreç olan tez dönemimin sonuna geldiğim için mutluluk duyuyorum. Bu süreçte, yüksek lisans eğitimim boyunca da her zaman bilgi birikiminden ve deneyiminden çok yararlandığım, sevgili hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Fatma Yeşim Can'a teşekkür ederim. Yüksek lisansa başlamam ile arkadaşlıklarımı kazandığım, iki yıl boyunca her zaman her konuda desteklerini hissettiğim, tez sürecinde de her zaman motive olmamı sağlayan sevgili arkadaşlarım Psikolog İlkay Kılıçarslan, Psikolog Gizem Ener ve Psikolog Sebahat Kaçar' a çok teşekkür ederim, iyi ki varlar. Ayrıca tez dönemim boyunca, hem tez süreci hem de istatistik konusundaki bilgileriyle yanımda olan arkadaşım Klinik Psikolog Hülya İzgiş' e de teşekkür ederim.

Tez jürimde olmayı kabul eden sevgili Prof. Dr. Fatma Sibel Mercan ve Doç. Dr. Evrim Erten hocalarıma da çok teşekkür ederim.

Lisans eğitimimden beri her zaman yanımda olup, sıkıştığım zamanlarda bana sevecen bir şekilde yardımcı olan, bana sabır gösteren sevgili eşim İbrahim Can Mutlu'ya çok teşekkür ederim. Hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini benden hiç esirgemeyen, her zaman yanımda olarak bana sevgi ve güç veren sevgili aileme, kardeşim Kayra, annem Lalehan Dünger ve babam Faik Dünger'e de çok teşekkür ederim. Bu tezi onlara ithaf ediyorum.

Son olarak tezime katılım sağlayan bütün evli bireylere ve veri toplama sürecimde, araştırmamı paylaşmam konusunda bana yardımcı olan tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Şubat 2021

Dilara Dünger MUTLU

Psikolog

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	viii
ŞEKİL LİSTESİ.....	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT	xi
1. GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Önemi	2
1.2 Araştırmanın Amacı	3
1.3 Sayıtlılar	3
1.4 Sınırlılıklar.....	4
1.5 Tanımlar	4
2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1 Aşk.....	5
2.1.1 Aşka dair kuramlar ve açıklamalar	6
2.1.2 Lee'nin kuramı: çok boyutlu aşk biçimleri.....	8
2.1.3 Aşk tutumları ile ilgili yapılmış çalışmalar	10
2.2 Evlilik	12
2.2.1 Evlilik uyumu	14
2.2.2 Evlilik uyumu ile ilgili yapılan çalışmalar.....	17
2.3 Psikolojik İyi Oluş.....	19
2.3.1 Ryff'ın psikolojik iyi oluş modeli.....	22
2.3.2 Psikolojik iyi oluş ile ilgili yapılmış araştırmalar	23
3. YÖNTEM.....	27
3.1 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	27
3.2 Veri Toplama Araçları.....	27
3.2.1 Demografik bilgi formu	27
3.2.2 Evli kadınlar ve erkekler için psikolojik iyi oluş ölçeği Türkçe formu	27
3.2.3 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği	28
3.2.4 Aşk tutumları ölçeği	29
3.4 Veri Toplama İşlemi.....	30
3.5 Araştırma Deseni	30
3.6 Verilerin Analizi	30
4. BULGULAR.....	31
4.1 Katılımcıların Genel Yapısına İlişkin Frekans Dağılımı.....	31
4.2 Psikolojik İyi Oluş ile Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular	33
4.2.1 Psikolojik iyi oluş ölçeği ile cinsiyet arasındaki ilişkinin incelenmesi	33
4.2.2 Psikolojik iyi oluş ölçeği ile ebeveyn evlilik durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi	33

4.2.3 Psikolojik iyi oluş ölçeği ile evlenme şekli arasındaki ilişkinin incelenmesi	34
4.2.4 Psikolojik iyi oluş ölçeği ile evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelenmesi	34
4.2.5 Psikolojik iyi oluş ölçeği ile çocuk durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi	35
4.3 Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği ile Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular	35
4.3.1 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği ile cinsiyet arasındaki ilişkinin incelenmesi	35
4.3.2 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği ile yetişilen aile yapısı arasındaki ilişkinin incelenmesi	36
4.3.3 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği ile evlenme şekli arasındaki ilişkinin incelenmesi	36
4.3.4 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği ile evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelenmesi	37
4.3.5 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği ile çocuk durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi	37
4.3.6 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği ile çocuk sayısı arasındaki ilişkinin incelenmesi	38
4.3.7 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği ile psikiyatrik destek arasındaki ilişkinin incelenmesi	38
4.4 Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği ile Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular	39
4.4.1 Aşka ilişkin tutumlar ölçeği ile cinsiyet arasındaki ilişkinin incelenmesi	39
4.4.2 Aşka ilişkin tutumlar ölçeği ile evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelenmesi	40
4.4.3 Aşka ilişkin tutum ölçeği ile çocuk durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi	41
4.5 Evli Bireylerde Evlilik Uyumu, Aşka İlişkin Tutumları ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	42
4.6 Evli Bireylerde Evlilik Uyumu ve Aşka İlişkin Tutumların Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi	42
5. TARTIŞMA	44
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	52
KAYNAKLAR	53
EKLER	64
ÖZGEÇMİŞ	76

KISALTMALAR

Agape	: Özgeci aşk
Akt.	: Aktaran
Eros	: Tutkulu aşk
LAS	: Aşk Tutumları Ölçeği
Ludus	: Oyun gibi aşk
Mania	: Sahiplenici aşk
Pragma	: Mantıklı aşk
Storge	: Arkadaşça aşk
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
YDEUÖ	: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4.1: Katılımcıları Sosyo-Demografik Özellikleri	31
Çizelge 4.2: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları	33
Çizelge 4.3: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanının Ebeveyn Evlilik Durumu Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları	33
Çizelge 4.4: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanının Evlenme Şekli Değişkenine Göre İncelendiği ANOVA Sonuçları	34
Çizelge 4.5: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanının Evlilik Süresine Göre İncelendiği ANOVA Sonuçları	34
Çizelge 4.6: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Çocuk Durumu Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları	35
Çizelge 4.7: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları	35
Çizelge 4.8: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği Puanlarının Yetişilen Aile Yapısı Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları	36
Çizelge 4.9: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği Puanının Evlenme Şekli Değişkenine Göre İncelendiği ANOVA Sonuçları	36
Çizelge 4.10: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği Puanının Evlilik Süresine Göre İncelendiği ANOVA Sonuçları	37
Çizelge 4.11: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği Puanlarının Çocuk Durumu Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları	37
Çizelge 4.12: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği Puanının Çocuk Sayısına Göre İncelendiği ANOVA Sonuçları	38
Çizelge 4.13: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği Puanlarının Psikiyatrik Destek Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları	38
Çizelge 4.14: Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları	39
Çizelge 4.15: Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği Puanının Evlilik Süresine Göre İncelendiği ANOVA Sonuçları	40
Çizelge 4.16: Aşka İlişkin Tutum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Çocuk Durumu Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları	41
Çizelge 4.17: Evlilik Uyumu, Aşka İlişkin Tutumlar ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeklerinden Alınan Puanlara İlişkin Korelasyon Değerleri.....	42
Çizelge 4.18: Evlilik Uyumunun Psikolojik İyi Oluşu Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi	42
Çizelge 4.19: Aşka İlişkin Tutumların Psikolojik İyi Oluşu Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi	43

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1: Üçgen Evlilik Modeli	14
Şekil 2.2: Ryff'in Modelinde Temel Alınan Kuramlar	23

EVLİ BİREYLERDE EVLİLİK UYUMU VE AŞK TUTUMUNUN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÜZERİNE ETKİSİ

ÖZET

Bu çalışmada amaç, evli bireylerde aşk tutumlarının ve evlilik uyumunun, psikolojik iyi oluş düzeyine etkisi olup olmadığını incelemektir. Araştırmanın örneklemini, 227 evli kadın ve 168 evli erkek olmak üzere 395 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcılara sosyo-demografik özellikleri öğrenmek üzere, “Demografik Bilgi Formu”, evli bireylerde psikolojik iyi oluş düzeyini değerlendirmek için “Evli Kadınlar Ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Türkçe Formu”, evli bireylerde evlilik uyumunu değerlendirmek için “Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği” ve aşk biçimlerini öğrenmek için “Aşk Tutumları Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, SPSS 22.0 programı ile analiz edilmiştir. Analizde, Bağımsız t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson korelasyon analizi ve regresyon uygulanmıştır.

Araştırma bulgularına bakıldığında, yapılan regresyon analizine göre evlilik uyumu arttıkça psikolojik iyi oluş düzeyinin de arttığı görülmüştür. Aşka ilişkin tutumlara bakıldığında ise tutkulu aşkın ve arkadaşça aşkın artmasının psikolojik iyi oluş düzeyini arttırdığı ve sahiplenici aşkın artmasının ise psikolojik iyi oluşu azalttığı bulunmuştur.

Bu araştırmada ek olarak çeşitli sosyo-demografik özelliklerin, aşk tutumu, evlilik uyumu ve psikolojik iyi oluş düzeyi ile olan ilişkisi de incelenmiştir. Bu analizlerde bazı sosyo-demografik özellikler ile ilgili anlamlı ilişkilere ulaşılrken, bazılarında anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır.

Psikolojik iyi oluş puanlarına bakıldığında kadınların psikolojik iyi oluş düzeyinin erkeklere göre düşük olduğu, 20 yıldan daha uzun süredir evli olan bireylerin daha az süredir evli olan bireylere göre psikolojik iyi oluş puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Evlilik uyumuna bakıldığında, 0-10 yıl arası evli olanların evlilik uyumlarının, daha uzun süredir evli olanlara göre yüksek olduğu, çocuğu olmayanların çocuğu olan evli bireylere göre evlilik uyumunun daha yüksek olduğu, çocuk sayısı değişkenine bakıldığında 3 çocuklu bireylerin evlilik uyumunun, daha az sayıda çocuğu olan katılımcılara göre düşük olduğu ve psikiyatrik destek almayan bireylerin psikiyatrik destek alan bireylere göre uyum düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Aşka ilişkin tutumlardan oyun gibi ve özgeci aşk türlerinde erkeklerin puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Özgeci aşk türünün 20 yıldan fazla süredir evli olan bireylerde, daha az süredir evli olanlara göre daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Çocuk sahibi olup olmama değişkenine göre tutkulu aşk düzeyi, çocuk sahibi olmayan katılımcılarda çocuk sahibi olan katılımcılara göre yüksektir.

Anahtar Kelimeler: *Aşk biçimleri, Evlilik uyumu, Psikolojik iyi oluş*

THE EFFECT OF MARITAL ADJUSTMENT AND LOVE ATTITUDE ON PSYCHOLOGICAL WELL-BEING IN MARRIED INDIVIDUALS

ABSTRACT

The aim of this study is to examine whether love attitudes and marital adjustment affect psychological well-being of married individuals. The sample of the study consists of 395 participants, 227 married women and 168 married men. In the study, "Demographic Information Form" was used to learn demographic characteristics of the participants, "Psychological Well-being Scale for Married Women and Men" to evaluate psychological well-being of married individuals, "Near East Marriage Adjustment Scale" to evaluate marital adjustment in married individuals. "Love Attitudes Scale" was applied to learn the types of love. The data obtained in the research were analyzed with the SPSS 22.0 program. Independent t test, one-way analysis of variance (ANOVA) and Pearson correlation analysis were used in the analysis.

Looking at the findings of the study, it was seen that the psychological well-being level increased as the marital adjustment increased according to the regression analysis. When looking at love attitudes towards love, it was found that the increase of passionate love(eros) and friendly love(storge) increases the level of psychological well-being and the increase of possessive love(mania) decreases psychological well-being.

In this study, the relationship of various demographic characteristics with love attitude, marital adjustment and psychological well-being was also examined. In these analyzes, significant results were obtained in relation to some features, and no significant difference was found in some of them.

When psychological well-being scores were examined, it was found that the psychological well-being level of women was lower than that of men, and individuals who had been married for more than 20 years had higher psychological well-being scores than those who had been married for less. Considering the marital adjustment, it was seen that the marital adjustment of those married between 0-10 years is higher than those who have been married for a longer time, those who do not have children have higher marital adjustment than married individuals who have children. When the child count variable is considered, the adjustment of individuals with 3 children is lower than that of participants with less; and the adjustment levels of individuals who do not receive psychiatric support are higher than those who receive psychiatric support. Looking at the love attitudes, it was found that men had higher scores in altruistic and playful love types. It has been found that the altruistic type of love scores are higher in individuals who have been married for more than 20 years than those who have been married for less. According to the variable of having children or not, the level of passionate love(eros) is higher in participants who do not have children than those who have children.

Keywords: *Love attitude, Marital adjustment, Psychological well-being*

1. GİRİŞ

Evlilik, insan yaşamında tarihsel olarak çok eski dönemlerden beri var olmuş bir kurumdur. Bireylerin hayatında önemli değişimlerden biri evliliğdir (Kalkan ve Ersanlı,2008). Geçmişten günümüze birçok kültürde yer alan evlilik, süreç içinde değişmiştir ancak yine de her zaman toplumlarda yer almış bir ilişki çeşididir. Evliliğin bilinen tarihi Eski Mısır'a dayanmaktadır. Evlilik, geçmişten günümüze çeşitli değişimler geçirmiştir, bu kurumun bilinen tarihinin yaklaşık 4000 yıllık olduğu düşünülmektedir (Yıldırım, 1993).

Evlilik hem bireyi hem de toplumu etkileyen, kültürle bağlantılı bir olgu olmakla birlikte biyolojik, duygusal, davranışsal ve bir tarafıyla da resmi yönleri sahiptir (Tutarel-Kışlak, 1999). Evlilik ilişkisel bir sistemdir, yasal ilişki türüdür, evlenen bireylere karı-koca rolü verir, bireylerin aralarında bağ oluşmasını sağlar, dünyaya gelecek yeni bireyler için statü sağlar, devlet evlilik üzerinde yetki ve haklara sahiptir (Canel, 2007). Evlilik ek olarak duygusal bir bağ içerir. Bunun yanında çiftlerin birbirlerine aitlik, bağlılık, sevgi hissettiği ve psikolojik anlamda da bazı ihtiyaçların karşılandığı bir kurumdur. Mutluluk da bu ihtiyaçlardan biridir (Framo,1996).

Evliliğin çeşitli yönlerine dair birçok çalışma mevcuttur. Evliliğin niteliği, evlilik doyumu ve evlilik uyumu da sıkça araştırılan konulardandır. Evlilik uyumu ailede çeşitli sorunlara sebep olan etkenlerden biridir, evlilik uyumu hem çifti ve aileyi hem de toplumsal ilişkileri etkiler (Fırlıoğlu,1992). Evlilik uyumu altında farklı faktörler bulunmaktadır, bu sebeple net olarak tanımlanması zordur ancak farklı tanımları literatürde yer almaktadır. Evlilik uyumu, çiftin evliliğinde bir uyuma sahip olması ve bunun sonucunda da pozitif ve memnun olma olarak açıklanabilir. Başka bir bakış açısı ile bu kavram evli bireylerin evlilik ile ilgili başarılı olması ve işlevsel olabilmesi olarak da tanımlanabilir (Kalkan,2002).

Evliliği etkileyen birçok faktör vardır, bu faktörlerden biri de aşktır. Rubin (1970)'e göre aşk çok önemli bir yerdedir çünkü kişi ile toplum ilişkisi ve evlilik ile aşk ilişkisi arasında bağ vardır. Aşk, geçmişten bu güne insan yaşamında var olmuş bir kavramdır. Edebiyatta, sanatta ve daha birçok alanda vazgeçilmez bir konu olmuştur.

Bilimde ise daha çok 1970'ler sonrası Sosyal Psikoloji alanında aşk kavramı konu alınmaya başlanmıştır. Yetişkin bireylerde aşk kavramı, çeşitli kuramcılar tarafından araştırılmaktadır. Artık daha çok araştırılmasına rağmen aşk, tanımı yapılması oldukça zor bir kavramdır. Aşk her birey için farklı bir anlam taşımaktadır. Aşkın evrimsel gelişimine, nöropsikolojik yapısına, türlerine vb. birçok konuda araştırmalar yapılmıştır.

Aşk, Rubin (1970)'e göre bir tutumdur, kişi aşık olduğu nesneye duygu, düşünce ve davranışını yöneltmektedir. Rubin'in kuramı aşka dair oluşturulmuş ilk kuramlardan biridir. Sonrasında farklı kuramcılar da aşk ile ilgili farklı kuramlardan bahsetmiştir. Bunlardan biri de Lee'nin Aşk Kuramı'dır. Lee'ye göre altı farklı aşk türü vardır. Bunlar tutkulu, oyun gibi, arkadaşça, mantıklı, sahiplenici ve özgeci aşk biçimleridir. Lee'ye göre bu altı aşk türü farklı renkleri temsil etmektedir ve üç aşk türünü birincil, diğer üç aşk türünü ise ikincil aşk biçimleri olarak sınıflandırılmıştır. Lee'nin aşk kuramı, aşka dair çok boyutlu bir açıklama yapmaktadır.

Psikolojik iyi oluş kavramı Ryff (1989)'a göre olumlu ve olumsuz duyguların dengede olması durumudur. Ryff, psikolojik iyi oluş kuramında altı alt boyuttan bahseder bunlar; kendini kabul etme, yaşam amacının olması, özerklik, kişisel büyüme, çevredeki insanlarla olumlu ilişkiler kurma, çevresel bir hakimiyete sahip olmaktır. Bir bireyin psikolojik iyi oluş durumunu etkileyen pek çok faktör vardır bunlardan biri de medeni durumdur (Ryff,1995). Bir çalışmada evlilik ilişkisinin negatif etkilendiği durumlarda, psikolojik iyi oluş düzeyinin de olumsuz etkilendiği görülmüştür (Hawkins ve Booth, 2005). Buna dayanarak evlilik uyumunun, kişilerin psikolojik iyi oluş düzeyleri üzerinde etkisi olabileceği düşünülmüştür. Uzun-Özer ve Tezer (2008)'in çalışmasında farklı aşk biçimlerinin, olumlu ve olumsuz duyguları nasıl yordadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu anlamda farklı aşk biçimlerinin, psikolojik iyi oluş seviyesinde farklı sonuçlar oluşturabileceği düşünülmüştür.

1.1 Araştırmanın Önemi

Araştırma aşk tutumu, evlilikteki uyum ve psikolojik iyi oluş hakkında bilgi vererek çiftler ile ilgili klinik uygulamalar için yeni fikirler verebilecek olması anlamında önemlidir. Araştırmada katılımcılara, yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu, evlilik sayısı, evlilik şekli, evlilik süresi, çocuk sahibi olma durumu, çocuk sayısı,

daha önce psikolojik anlamda bir uzmandan yardım alıp almadığı vb. konularda da sorular sorulmuştur. Araştırmanın aşk tutumu, evlilik uyumu ve psikolojik iyi oluş düzeyinin demografik özellikler ile ilişkisini göstermesi bakımından literatüre katkı sağlayacağı umulmaktadır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, evli bireylerin aşk tutumlarını ve evlilik uyumlarını değerlendirmek, daha sonra bu iki faktörün psikolojik iyi oluş düzeyleriyle ilişkisi olup olmadığını incelemek amaçlanmıştır. Ayrıca demografik formda alınan bilgilere göre bu değişkenlerin değişiklik gösterip göstermediğini incelemek de tezin amaçlarındandır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda oluşan alt sorular aşağıdadır.

1. 1.Evlilik uyumunun psikolojik iyi oluş üzerinde yordayıcı etkisi var mı?
2. 2.Aşk tutumunun psikolojik iyi oluş üzerinde yordayıcı etkisi var mı?
3. 3.Katılımcıların demografik özelliklerine göre psikolojik iyi oluş düzeyi farklılaşmakta mıdır?
4. 4.Katılımcıların demografik özelliklerine göre evlilik uyum düzeyi farklılaşmakta mıdır?
5. 5.Katılımcıların demografik özelliklerine göre aşka ilişkin tutumları farklılaşmakta mıdır?

1.3 Sayıltılar

Araştırmanın temel sayıltısı aşağıda verilmiştir.

1. 1.Aşka ilişkin tutumlar, evlilik uyumu ve psikolojik iyi oluş düzeyi ölçülebilmektedir.
2. 2.Araştırmaya katılan örneklem grubu araştırma evrenini temsil edebilmektedir.
3. 3.Veriler toplama araçları, amaçladıkları özellikleri ölçebilmektedir.
4. 4.Araştırma örneğini oluşturan katılımcıların, bütün veri toplama araçlarına samimiyetle yanıt vererek, kendileri hakkındaki doğruları saklamamışlardır.

1.4 Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıklarından aşağıda bahsedilmiştir.

1. 1.Araştırma evren-örneklem yöntemi kullanılarak oluşturulan bir katılımcı grubu ile gerçekleştirilememiştir. Araştırmanın örneklemini evli olan bireylerle ancak yalnızca gönüllü katılımcılardan oluşmaktadır.
2. 2.Araştırmanın örneklemini 395 evli birey oluşturmaktadır.
3. 3.Araştırmadan ulaşılan veriler, katılımcıların veri toplama araçlarına verdiği cevaplar ile sınırlıdır.

1.5 Tanımlar

Aşk: Aşk kavramı bir tutumdur, bağlanma, gözetme ve güven duyma olmak üzere üç bileşenlidir (Rubin, 1970).

Aşk Biçimleri: Aşk biçimi kavramı, bireylerin aşkla ilgili tutum ve düşüncesini içerir, bu doğrultuda bu kavram bir ilişkide bireylerin partnerine karşı tutum ve davranışı etkilemektedir.(McGuirk ve Pettijohn, 2008).

Evlilik: Evlilik karşı cinsten bireyin, hayatı paylaşmak, beraber yaşamak, bebek sahibi olmak ve onu büyütmek gibi amaçlar içeren bir kurumdur, bu kurum üzerinde devletin hak ve yetkisinin bulunduğu resmi bir ilişkidir (Özgüven 2000).

Evlilik Uyumu: Evlilik uyumu, çiftlerin ilişkileriyle ilgili pozitif bir algı içinde olması, doğru şekilde iletişim kuruyor olması, anlaşılamayan konuları çözebilme becerilerinin olması, eşlerin beraber zaman geçirebiliyor olması olarak tanımlanabilir (Şafak-Öztürk ve Arkar, 2014).

Psikolojik İyi Oluş: Psikolojik iyi oluş kavramı bireyin, hayatını belirli bir amaç ile sürdürmek, çevresindeki bireyler ile kaliteli ilişkiler içinde bulunmak, büyüme ve gelişme sürecinin sürüyor olması gibi bazı durumlar ile sağlıklı bir biçimde baş ediyor olmayı içeren bir kavramdır (Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002).

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmada yer alan aşk, evlilik uyumu ve psikolojik iyi oluş kavramlarına dair literatürle ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.1 Aşk

Aşk, geçmişten beri her kültürde yer alan bir kavramdır. İnsanların çoğu genellikle aşkı yaşamak istemekte ve aşkı aramaktadır. Çeşitli sanat dallarından edebiyata kadar pek çok alana tema olan aşk, her zaman ilgi çeken bir konu olmuştur (Türk ve Demirli-Yıldız, 2017). Özellikle son dönemde aşkın bilimsel anlamda özellikleri de araştırılmaya başlanmıştır. Böylece aşk, psikoloji alanının gündeminde de daha çok yer almaya başlamıştır.

Aşk duygusal bir kavram olmakla birlikte insanların genellikle yaşamak istediği bir durum ve duygu olarak düşünülür (Brown, 1994). Aşk tanım olarak her kültürde, her alanda ve her bireyde farklı bir karşılık içermektedir. Bu sebeple aşkın tanımını yapmak araştırma dünyası için zordur. Aşk hakkında farklı tanımlar yapılmış ve farklı kuramlar oluşturulmuştur. Çeşitli kuramcılar aşkı farklı bakış açılarıyla ele almış ve ona göre tanımlamıştır. Aşka dair tanımlar ve kuramların bu kadar farklılık göstermesi, bireylerin yaşadığı tecrübeler, bunların dışı vuruşundaki farklılıklar ve bu durumların içinde buldukları bağlam farkları ile ilgilidir (Myers ve Shurts, 2002).

Maslow'a göre aşk iki çeşittir (Moss ve Schwebel, 1993; akt. Atak ve Taştan, 2012). Biri yetersizlik aşkı yani bireyde güvensizlik ile var olan ve yüksek olmayan duygusal ihtiyacı barındıran aşk türüdür. Diğeri ise âşık olma durumudur, bu tür fazla duygusal ihtiyaca sahiptir ve birey için hem kendini hem de diğerini gerçekleştirme isteği vardır (Hojjat, 2000). Freud, aşkı cinselliğin önemsenmesi olarak görür. Fromm ise aşkı dört unsurun bileşimi olarak tanımlar; bunlar anlayış, saygı, ilgi ve sorumluluktur (Moss ve Schwebel, 1993; akt. Atak ve Taştan, 2012). Aşk, Harlow'a göre bağlanma ile ilgilidir (Moss ve Schwebel, 1993; akt. Atak ve Taştan, 2012).

2.1.1 Aşka dair kuramlar ve açıklamalar

Aşkın tanımını yapmak zor olmakla birlikte, son yıllarda psikoloji biliminde yer alan bir kavramdır. Farklı araştırmalarda bu kavram ile ilgili farklı tanımlamalar ve aşk çeşitlerine dair farklı kuram ve sınıflamalar yapılmıştır (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004)

Aşk ile ilgili bahsedilebilecek ilk kuram Rubin (1970)'in kuramıdır. Rubin, bu kuram ile arkadaşlık ve aşkta yaşanan duygulardan ve bunların farkından bahsetmiştir. Rubin (1970)'e göre aşk ve hoşlanma iki ayrı sınıftır. İkisi de sevgi türüdür ve alakalıdır ama farklı sevgi türlerini oluştururlar. Bu fark hoşlanmanın arkadaşına karşı olmasından, aşkın ise sevgiliye olmasından kaynaklanır. Aşkta 3 farklı öge vardır, bunlar; bağlanma, gözetme ve güven duymadır. Arkadaşa karşı duyulan hoşlanma da üç ögeden oluşur ancak bunlar pozitif değerlendirme, benzerlik algılama durumu ve saygıyla birlikte güven duymadır.

Aşkla ilgili bahsedilebilecek bir başka kuram ise Hatfield (1988)'in tutkulu ve dostça aşk kavramlarını içeren kuramıdır. Bu kurama göre tutkulu aşk cinselliği içerir, buna karşın dostça aşkta cinsellik bulunmaz. İki aşk türü de farklı davranışlar içerir. Örneğin; dostça aşk anlayış, paylaşım, şefkat gösterme gibi davranışları barındırır. Tutkulu aşk ise partner ile birlikte olduğunda mutluluk, heyecan duyma ve uyarılma gibi ögeler içerir (Hatfield, 1988; Hatfield ve Rapson, 1993; akt. Atak ve Taştan, 2012).

Aşk ile ilgili kuramlardan bir başkası ise Sternberg (1986)'in Üçgen Aşk Kuramıdır. Sternberg (1999)'e göre kuram aşkı üç ögeli bir tutum olarak ele alır. Bu kavramlar, yakınlık, tutku ve bağlılıktır. Bu üç öge, üçgenin üç köşesinde gösterilir (akt. Atak & Taştan, 2012). Sternberg(1986)'in kuramına göre yakınlık ögesi, bir romantik ilişki ya da arkadaşına karşı olan sevgide benzer şekilde yer alır. Bu öge yakın bir iletişim olmasını önemser, partnerler birbirine açık olmalıdır. Aynı zamanda yakınlık bağlılık duygusu dışında, hayranlık ve partnere karşı ilgili olma, iyi bakma gibi istekler de olmasıdır. Yakınlık, duygusal anlamda partnere karşı bir destek içerir, partnere değer verme çok yüksektir (Sternberg, 1988; akt. Atak ve Taştan, 2012). Tutku ögesi ise güdü ve dürtüler içerir, tutku bunlar için öncüdür. Bu ögeye göre cinsellik ve çekicilik önemlidir. Bunun yanında bakım alma-verme ve saygı gibi güdüler de var olabilir. Bağlılık ögesi ise hem kısa hem de uzun vadede bazı durumlar içerir. Kısa

vadede birini sevmeyi düşünmek uzun vadede ise o aşkın devamlılığına olan bağlılık durumudur (Sternberg, 1986). Ancak bazı zamanlar ve ilişkiler için aşk hissedilse de bağlılık olmayabilir ya da bunun tam tersi olarak bağlılık olduğu halde aşktan bahsedilmeyebilir (Sternberg, 1988; akt. Atak ve Taştan, 2012).

Sternberg, bu üç ögenin farklı kombinasyonlarından oluşan yedi farklı aşk türü belirlemiştir. Bunlardan biri beğenme ya da hoşlanma olarak da adlandırılabilen arkadaşlık ilişkisinde de olan sevgidir. Bağlanma ve tutku olmadan yalnızca yakınlık vardır (Sternberg, 1986). Bu aşk türünde partnere karşı yakınlık hissetme vardır ancak bir bağlılık ya da tutku duyulmaz (Sternberg, 1988,1999; akt. Atak ve Taştan, 2012). İkinci tür ise çılgınca aşktır, bağlanma ve yakınlık öğelerini içermez yalnız tutku vardır (Sternberg, 1986). Bu aşk türü uygun şartlar ve ortam varsa hemen ortaya çıkabilir çünkü bireyin hem zihin hem de bedensel anlamda hızla uyarılması söz konusudur. Sternberg (1986;1988;1999)'in kuramına göre boş aşk olarak adlandırılan üçüncü aşk türünde ise tutku ve yakınlık öğelerini içermeyen yalnız bağlanma içerir. Uzun bir ilişki sonunda olabileceği gibi bir ilişkinin başında da olabilir. Kültür etkisinde ortaya çıkabilecek bir aşk türüdür. Romantik aşk olarak adlandırılan dördüncü tür ise bağlanma ögesini içermez, tutku ve yakınlık içerir. Bu aşk türünde hem bedenen hem zihinsel bir çekicilik yaşanır, beğenme vardır. Beşinci aşk türü arkadaşlık aşkı ise tutku dışında bağlanma ve yakınlık ögesini içerir. Uzun süreli bir evlilikte görülebilen aşk türüdür. Romantik aşk bir süre sonra arkadaşça aşka dönüşebilir. Apatca aşk türü tutku ve bağlanma içerir. Yakınlık çok göz önünde bulundurulmaz ve sadece tutku temel alınarak bir bağlanma oluşur. Bu durumda zamanla stres içeren bir duruma neden olabilir, çünkü tutku zamanla azalacaktır. Kusursuz ya da mükemmel aşk ise üç ögeyi de içinde bulundurur. Mükemmel aşkı bulabilmek zordur ancak bulunduğu onu kaybetmemek daha güç olabilir. Bu yedi aşk türünün dışında Sternberg bir de aşksızlık durumu olan üç ögenin de olmadığı bir durum tanımlamıştır. Bu durum zorunda olunan ilişkilerdir, arkadaşlık ilişkisi dahi bu grup içinde yer almaz (akt. Atak ve Taştan, 2012). Sternberg (1986)'in bu kuramı aşkla ilgili bir çok kuram ve kavramı birleştirmiş bir çalışmadır.

Aşkla ilgili bir başka bir açıklama ise nöropsikolojiktir. Aşk bir duygu olarak açıklanması zor duygulardandır. Araştırmalar aşk durumunda beyinde de bir dizi değişim olduğunu gözlemlemiştir. Aşk haritası denen kavrama göre partner bulmayı

sağlayan 3 etken genetik, hormonlar ve bazı psikolojik yaşantılardır (Atak ve Taştan, 2012). Aşık olunduğunda beynimizdeki hipotalamus bölgesinden çeşitli kimyasallar salgılanır. Bu kimyasallar dopamin, oksitozin, adrenalin, vazopressin ve testosteron gibi kimyasallardır. Bu kimyasalların verdiği mesajlar hipofiz aracılığı ile kana ve vücuda dağılır. Kimyasalların aşk için farklı etkileri vardır. Örneğin; dopamin, partnere karşı tutkulu olmayı ve onu düşünmeden duramama durumuna neden olur. Bağlanma durumu için ise oksitosin ve vazopressin etki eder (Fisher, 2004; akt. Atak ve Taştan, 2012). Bunun dışında feromonlar da aşık olma durumunda etkilidir (Harfield, 1988; akt. Atak ve Taştan, 2012). Örneğin erkeklerde bulunan ve androstenol denen bir kimyasalın kokusu kadın yumurtlama döneminde ise kadın için çekici etki oluşturur (Rafal ve diğerleri, 2006; akt. Atak ve Taştan, 2012).

Aşka evrimsel olarak bakış açısına göre aşk beraberinde uyumu sağlayacak ve çiftlerin başarı ile üremesini sağlayacak bir sistemdir. Burada ortaya çıkan uyum, partnerleri bir bebek vasıtasıyla birbirine bağlar. Evrimsel bakışa göre aşk için bir dizi davranış vardır. Türün devamını ağılama amacı temelde olmak üzere birey bu davranışları amaçlar. Önce bir partneri çekmek, daha sonra o partner ile devam edebilmek bundan sonrasında üremek ve doğacak bebeğe anne babalık ile ilgili yatırımlarda bulunmak bu davranışlardır (Buss, 1988).

2.1.2 Lee'nin kuramı: çok boyutlu aşk biçimleri

Bu araştırmada temel olarak ele alınan ve değerlendirmede kullanılan aşk kuramı Lee'nin aşk stilleri kuramıdır. Lee'nin kuramı aynı zamanda alanda en çok temel alınan kuram sayılabilir (Ercan, 2016). Lee'nin kuramı, kendinden önceki diğer aşk kuramlarını da içermesi ve çok çeşitli aşk biçimlerinden bahsetmesi sebebiyle kuram anlamında zengin bir açıklama olarak görülmüştür (Hendrick ve Hendrick, 1986).

Lee (1977), aşkın öğrenebilen bir kavram olduğundan, bu öğrenmenin de bireyin hayatı boyunca devam eden bir öğrenme olduğundan bahsetmiştir. Lee'ye göre aşkın öğrenilmesi ebeveynlerden, arkadaşlardan, kültürden ve içinde yaşanılan toplumdan etkilenmektedir. Lee'nin tipolojisinde amaçlanan, aşkın tanımından değil aşk biçimlerinden bahsetmektir çünkü Lee'ye göre aşk her birey için ayrı bir anlama sahiptir. Bir bireyin yaşadığı her aşk, partnerine ve ilişkinin özelliklerine göre değişebilir, yani aşk biçimi aynı birey için de olsa her ilişki için biriciktir. İlişki içinde de aşk biçimi istemli ya da istemsiz olarak değişebilir.

Lee (1973) aşkı tek boyutlu değil de çok boyutlu gören bir kuramdan bahseder. Bu kurama göre aşk farklı türleri olan bir kavramdır. Lee'nin kuramına göre üç aşk türü temel ve birincildir. Lee (1973) kuramında bu üç temel, birincil aşk biçimini renklerle ilgili bir benzetme ile açıklar. Ona göre aşk sadece siyah ve beyaz gibi değildir. Lee'ye göre bu 3 biçim, kırmızı, sarı ve mavi gibi ana renklere benzer. Bu ana renkler doğadaki renklerdir (Akt. Özer ve Tezer, 2008).

Lee (1973)'nin kuramındaki bu üç temel aşk biçimi; arkadaşça aşk (storge), oyun gibi aşk(ludus) ve tutkulu aşktır(eros). Bu aşk türlerinin özellikleri farklıdır. Lee (1973)'ye göre bu üç aşk çeşidinin bir araya gelmesi ile ikincil aşk türleri ortaya çıkar. Bu ikincil aşk türleri, özgeci aşk (agape), sahiplenici aşk (mania) ve mantıklı aşktır (pragma). Lee'nin kuramındaki birincil yani temel aşk biçimleri, diğer aşk türlerinden daha önemli ya da daha iyi değildir (Akt. Özer ve Tezer, 2008).

Lee (1973;1974;1977;1988)'nin kuramındaki 6 aşk biçimi aşağıda açıklanmıştır.

Arkadaşça aşk: İhtiras içermez, arkadaşlık daha önde tutulur, gelişmesi için zamana ihtiyaç vardır. Bu aşk türünde çiftler birbirlerinin ilgilerini önemser ve paylaşır ayrıca çiftlerde benzerlik vardır. Çiftler birbirlerinin gereksinimlerini karşılar, çiftler arasında birbirine ihtiyaç duyma söz konusudur. (Akt. Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004).

Oyun gibi aşk: Bu aşk biçimi kısa sürebilir, çok eşli olma sorun değildir yani bağlayıcılık düşüktür. Eğlence önde tutulur ayrıca cinsellik ve tutku önemlidir, duygusallık yoktur. Genellikle aşk bir oyunmuş gibi davranılır, bu aşk türüne sahip bireyler benmerkezcidir (Akt. Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004).

Tutkulu aşk: Tutkulu aşk türünde tutku ön plandadır, fiziksel olarak çekicilik önemlidir. İlişkide iletişim ve sevecenlik vardır. Tutkulu aşkı yaşayan kişiler ilk bakışta aşk kavramını kabul ederler ve aşık olmak isterler. Bu aşk türüne sahip bireyde güvenli bağlanma söz konusudur, ilişkileriyle ilgili kaygılı değildir. (Akt. Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004). Genellikle hem cinsel hem duygusal yakınlığın hızlıca olması beklenir. Bu aşk türüne sahip bireyler genelde aniden âşık olabildikleri gibi bu aşk aniden bitebilir de (Helvacı, 2012).

Özgeci aşk: Tutkulu aşk ve arkadaşça aşkın bir araya gelmesiyle oluşur. Bu aşk türünde birey, partnerinin iyiliğini kendi iyiliğinden önde tutar, destekleyen ve affedici bir tutum vardır, kusurlar olmasına rağmen sevgi devam eder (Akt.

Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004). Özgeci aşkta “biz” düşüncesi o kadar yoğundur ki “ben” kaybolur (akt. Türk ve Demirli-Yıldız, 2017).

Sahiplenici aşk: Tutkulu aşk ve oyun gibi aşkın bir araya gelişi ile oluşur. Sahiplenici aşk saplantılı bir aşk türüdür. Duygusal çok yoğundur, güvensizlik ve kıskançlık söz konusudur (Akt. Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004). Bu sebeple yoğun bir kaybetme korkusu yaşanır. Sahiplenici aşk biçimine sahip kişiler ilgi ve sevgi görmek isterler. Ayrılık konusunda zorlanırlar ancak aynı zamanda ilişki süresince, ilişki seyrini de akışına bırakamazlar (Akt. Türk ve Demirli-Yıldız, 2017).

Mantıklı aşk: Bu aşk türü ise arkadaşça aşk ve oyun gibi aşk türlerinin birleşimiyle oluşur. Mantıklı aşk türünde birey için partnerinin çeşitli özellikleri önemlidir, bu özellikler aile özellikleri ya da meslek gibi özelliklerdir. Kişi ilişkinin geleceğine dair pozitif bir sürece inandığında olabilecek aşk türüdür (Akt. Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004). Mantıklı aşk biçimine sahip bireylerin kendine göre sahip oldukları bazı ölçütler vardır, çeşitli özelliklerde partneriyle benzer yani uyumlu ve eşit olmak önemlidir (Akt. Türk ve Demirli-Yıldız, 2017).

Lee'nin kuramına göre toplamda altı aşk biçiminden bahsedilmiştir, bunlar en çok görülen aşk şekilleridir. Buna ek olarak Lee, bu farklı aşk biçimlerinin çeşitli kombinasyonları ile farklı aşk türleri de oluşturulabileceğini belirtmiştir (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004).

2.1.3 Aşk tutumları ile ilgili yapılmış çalışmalar

Uzun-Özer ve Tezer (2008)'in araştırmasında aşk biçimlerinin olumlu ve olumsuz duyguları yordaması incelenmiştir. 70 kadın 63 erkek olmak üzere örneklem 133 kişiden oluşmaktadır. Araştırma bulgusuna göre tutkulu aşk hem olumsuz hem olumlu duyguyu yordayabilmektedir. Özgeci ve sahiplenici aşk ise olumsuz duyguyu anlamlı şekilde yordayabilmektedir.

Yapılan başka bir çalışmada romantik ilişkide sorun çözme şekilleri, sosyal ilgi ve aşk biçimleri arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Örneklem olarak 330 üniversite öğrencisi çalışmaya katılmıştır. Araştırma bulgularına göre oyun gibi aşk türü ve fiziksel, duygusal istismar türleri arasında pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Arkadaşça aşk türü, tutkulu aşk türü, özgeci aşk türü ile sorun çözme arasındaki ilişki

pozitifdir. Sorun çözüme ile oyun gibi aşk arasında ise negatif ilişki görülmüştür (Helvacı, 2012).

Açıkel (2013)'in araştırmasında aşk biçimleri ve kişilik özellikleri arasında ki ilişkiyi araştırmak amaçlanmıştır. Örneklem 493 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Sonuca bakıldığında sorumluluk kişilik özelliğinin arkadaşça, özgeci, mantıklı aşk biçimlerini, dışadönüklük kişilik özelliğinin tutkulu aşk biçimini uyumluluk kişilik özelliğinin oyun gibi aşkı yordadığı görülmüştür. Kadınların mantıklı ve özgeci aşkta, erkeklerin ise oyun gibi aşk biçimi için yüksek puanlar aldığı görülmüştür.

Ercan (2016)'ın araştırmasında örneklem 285 üniversite öğrencisidir. Araştırmada amaç bireylerin aşk stillerinin ebeveynlere bağlanma düzeyi ve demografik değişkenlere göre araştırılmasıdır. Sonuçlara bakıldığında ilişki süresi ve tutkulu aşk, arkadaşça aşk, oyuncu aşk ve özgeci aşk arasında ayrıca ilişki sayısı ile de oyun gibi ve sahiplenici aşk türleri arasında anlamlı ilişki görülmüştür. Cinsiyet değişkenine bakıldığında mantıklı, sahiplenici, oyun gibi, özgeci aşk puanları farklılaşmaktadır. Babaya bağlanma düzeyine bakıldığında tutkulu, arkadaşça, sahiplenici aşk puanlarında anlamlı ilişki bulunmuştur. Anneye bağlanma puanlarında ise tutkulu, arkadaşça ve oyun gibi aşk puanları arasında anlamlı ilişki görülmüştür.

Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada aşk biçimlerinin, ilişki doyumu ve yalnızlığı yordayıp yordamadığını değerlendirmek istenmiştir. Araştırmaya 125 katılımcı katılmıştır. Araştırma sonucunda, tutkulu aşk biçiminin ilişki doyumunu yükselttiği, yalnızlığı azalttığı oyun gibi aşk biçiminin ise yalnızlığı yükselttiği ilişkideki doyumu düşürdüğü bulunmuştur. Ayrıca yalnızlık üzerinde tutkulu ve oyun gibi aşkın etkisinin çok zayıf olduğu görülmüştür (Türk ve Demirli-Yıldız, 2017).

Eren (2019)'in yaptığı araştırmada romantik ilişkilerde bağışlamanın aşk biçimlerine göre yordanması amaçlanmıştır. Örneklem 305 kadın ve 123 erkek olmak üzere 428 üniversite öğrencisidir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında aşk biçimleri bağışlama davranışlarını anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Özgeci aşk sahiplenici aşk tutkulu aşk ve oyun gibi aşk türlerinin bağışlamayı anlamlı seviyede açıklayabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Suça ilişkin kişilerarası güdüler ölçeğinin alt boyutlarına bakıldığında tutkulu aşk türünün, intikam kaçınma ve iyimserlik boyutlarına; sahiplenici aşk biçiminin ise intikam ve kaçınma boyutlarını ve son olarak arkadaşça aşkın kaçınmayı anlamlı düzeyde yordayabildiği görülmüştür. Ayrıca özgeci aşk

biçimi iyilikseverlik ve intikamı; oyun gibi aşk biçimi kaçınma ve intikamı anlamlı düzeyde açıklayabilmektedir. Bir başka sonuç olarak aşk biçimlerinin cinsiyete göre farklılaştığı da görülmüştür.

Yıldırım ve Parlar (2020) çalışmasında, üniversite öğrencilerinde aşk stillerinin, evlilik tutumuna etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemine 440 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda oyun gibi aşk türünün, evliliğe dair olumlu tutumlara anlamlı etkisinin olmadığı görülmüştür. Tutkulu aşk, mantıklı aşk, sahiplenici aşk, özgeci aşk ve arkadaşça aşk biçimlerinin ise evliliğe dair olumlu tutumlara anlamlı bir etkisinin varlığı bulunmuştur.

2.2 Evlilik

İnsan sosyal bir canlıdır ve toplum içinde yaşamaktadır. Bu durum bireysel olduğu kadar toplumsal gereksinimleri de ortaya çıkarır. İnsan yaşamının bir döneminde genellikle aile kurar.

Aile, toplumun en küçük birimi olarak bilinmektedir. Evlilik de bu birimin oluşması için izlenen resmi yoldur (Ceylan, 1994). Evlilik eski dönemlerden beri değişime uğramakta ancak varlığını her zaman sürdürmekte olan bir kurumdur. Yıllardır psikolojiden sosyolojiye, hukuktan antropolojiye çeşitli bilim alanları evliliğin çeşitli yönlerini araştırmaktadır.

Evlilik durumu, erkek ve kadın arasında akrabalık bağı oluşturan bir kurumdur (Erişti, 2010). Evlilik bir başka tanıma göre iki farklı cinsiyetten bireyin beraber bir hayat oluşturması, birlikte karar vermeleri, hayatı paylaşabilmeleri ve çeşitli ihtiyaçları sağlamak için yaptıkları bir anlaşmadır. Evlilik kurumu ortaya çıktığı dönemlerden beri çeşitli yararları da sahiptir. Evlilik toplumun daha düzenli işlemesine yardımcı olur, doğacak çocukların yani sonraki nesillerin her türlü bakımı ve ihtiyacını karşılar (Özgüven, 2000). Evlilik, Fowers (1993)'a göre iki bireyin kendi benliklerini bir araya getirmesi, bunun sonucunda kişiliğinde gelişim olması ve de mutlu bir hayat yaşamasına yarayan bir durumdur (akt. Erdoğan, 2007).

Farklı kültürler, evlilik ile ilgili farklı değerlere sahiptir. Evlilik ile ilgili farklı kurallar oluşturulmuştur. Bu anlamda da evlilik toplumsal bir ilişki türüdür (Ceylan, 1994). Evlilik, üzerinde devletin yetkisi ve kontrol hakkı olan, bu sebepten de kurum olarak görülen bir ilişki şeklidir. Bu doğrultuda erkek ve kadın, karı-koca adı altında

birbirlerine bağlanır. Dünyaya gelecek çocuklara da belirli bir statü oluşturulmuş olunur (Şıpka, 2006; akt. Aktaş, 2009).

Evlilik ilişkisi toplumsal anlamdaki değişikliklerden de oldukça etkilenmektedir (Fişek & Scherler, 1996). Evlilik ilişkisi önemlidir ve kişiler arası sayılan ilişki türlerinden belki de en mühim olandır (Tutarel Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006). Bu önemi getiren sebep ise evliliğin bireylerin hayatında zaman zaman pozitif zaman zaman negatif etkilerinin olmasıdır. Yani kimi evlilik bireyin yaşamına mutluluk getirir, kimi evlilik ise mutsuzluk getirmektedir (Hawkins ve Booth, 2005).

Evlilik yapacak iki birey çeşitli anlamlarda belli koşulları sağlamalıdır. En başta yaş, daha sonra fiziksel ve psikolojik anlamda gelişimin tamamlanmış ve evliliğe uygun olması önemlidir. Ayrıca sosyal anlamda da evliliğe hazır olan iki birey evlenerek, yaşamı birlikte ve ortak olarak sürdürmeye başlar (Ceylan, 1994).

Evlilik aynı zamanda bir süreçtir. Bireysel farklılıklar da düşünüldüğünde iki ayrı bireyin oluşturduğu bu yeni bütün çok çeşitlidir. Her evlilik tek başına özeldir ve diğerlerinden farklıdır. Evliliğin yapılış biçimi de çiftlerde farklı şekilde olabilmektedir. Tanışıp anlaşarak yani flört ederek, görücü usulü, kaçarak, beşik kertmesi ya da akraba ile evlenmek ülkemizde görülen evlilik şekilleridir. Evlilikten önceki süreçte görülen ana iki ilişki flört ve görücü usulü evlenme şeklidir. Tanışıp anlaşarak evlenme şeklinde bireyler birbirleriyle olan uyumluluklarını test eder, birbirlerini tanırlar. Arkadaşlık, sevgililik ve cinsellik gibi aşamalar olabilir. Duygusal bir ilişkidir (Hortaçsu, 2002). Görücü usulü tip ise genelde kırsalda daha çok görülmekle beraber bazen şehir yaşamında da karışımıza çıkan bir evlilik tipidir. Bu türde erkek çocuğunu evlendirmek isteyen aile, çevresinde arayışa girer ve çeşitli alanlarda uygun buldukları kızların evine ve ailelerine ziyaretlerde bulunulur. Hamaratlık, saygı vb. özelliklere bakılarak gelin adayı belirlenmektedir (Özgüven, 2000).

Evlilik durumu, evlenen çifte karı ve koca rolünü verir, çift bu rollerin getirdikleri ile hayatlarını bir arada sürdürür. Evlilik çiftlere yasaların da koruduğu bir ilişki sunar. Bu ilişki de bir adım da genelde çocuk sahibi olmaktır. Bireylerin edindiği yeni roller çevreleriyle olan ilişkileri üzerinde de etkilidir (Erdoğan, 2007). Bu roller çevresinde de düşünüldüğünde Geçtan evliliği iki gruba ayırmıştır, buna göre evlilik çağdaş ve geleneksel olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Çağdaş evlilikte arkadaşlık kavramı ön

plandadır. Yani kadın ve erkek ortak bir anlam dünyasına sahiptir, ortak kararlar alabilir. Uyum görülür ancak iki birey ve iki fikir beyan etme özgürlüğü olan kişi olduğundan zaman zaman karar alma durumunda karışıklık yaşanabilir. Bir diğer evlilik türü ise geleneksel evliliktir. Bu tipe göre kadın ve erkeğin rolleri bellidir, sorumluluklar paylaşılmıştır. Kadın ve erkek birbirini bu noktada tamamlar. Örneğin kadın annelik ve evle ilgili rollerini yerine getirirken erkek de ev dışı işlerle ilgilenir. Karar veren genelde erkek gibi görünse de içte kararlar genelde kadının düşüncesinden etkilenir (Geçtan, 2007).

Larson (2002)'in Üçgen Modeline göre evliliği etkileyen bazı etkenler 3 ana başlıkta toplanmıştır. Bu başlıklar aşağıda belirtilmiştir (Akt. Akar, 2005).

Bireysel Özellikler:	Çift Özellikleri:	Çevresel Etmenler:
Sorunlar Stresle başa çıkma güçlüğü İşlevsel olmayan düşünceler Aşırı tepkisellik Aşırı kırgınlık ve saldırganlık Tedavi edilmemiş depresyon Kronik irritabilite Aşırı utangaçlık Olumlu özellikler Dışadönüklük Esneklik Özgüven İddialılık Teslimiyet Aşk	Sorunlar Negatif ilişki tarzları Olumlu Özellikler İletişim becerileri Çatışma çözme becerileri Kaynaşma Yakınlık Güç paylaşımı veya kontrolü Uzlaşma	Aile kökeninin etkileri Aile sürecinin izleri Aileden bağımsızlaşabilme Anne babanın evliliği Anne babanın ve arkadaşların desteği İş stresi Ebeveyn olmanın stresi Dışarı uğraşlarının gerilimi Diğer stresörler (Borçlanma, sağlık, eşin yakın akrabaları)

Şekil 2.1: Üçgen Evlilik Modeli

2.2.1 Evlilik uyumu

Evlilik ve evlilikle ilgili çeşitli kavramlar birçok araştırmada yer almaktadır. Sadece psikoloji alanı değil farklı alanlarda da evlilikle ilgili çeşitli kavramlar araştırılmaktadır (Erbek ve diğerleri, 2005). Bu araştırmalar arasında yoğun olarak çalışma yapılan bir kavram da evlilik uyumu kavramıdır, böyle olma sebebi evlilikte

uyumun hem çift arasındaki hem aile içindeki hem de ev dışındaki ilişkileri etkiliyor olmasıdır (Fışiloğlu, 1992).

Evlilik uyumu, çiftin evliliğinde bir uyuma sahip olması ve bunun sonucunda da pozitif ve memnun olma olarak açıklanabilir. Evlilik uyumu, evli bireylerin evlilik ile ilgili başarılı olması ve de işlevsel olabilmesi olarak da tanımlanabilir. Bununla birlikte evlilik uyumu altında birçok değişken bulunduğundan net olarak tanımlanması zor bir kavramdır (Kalkan, 2002).

Sabatelli (1988), evliliklerinde uyum olan çiftlerin uygun iletişim tekniklerini kullanabildiğini, evlilikle ilgili temel ve mühim konularda genellikle anlayabildiklerini, eğer bir sorun olursa bunu da iki tarafın memnun olabileceği şekilde sonuca ulaştırdıklarını belirtmiştir (Akt. Aktaş, 2009).

Evlilik uyumu olan evli bir çift, birliktelikleriyle ve aileleriyle alakalı durumlarda ortak düşünce geliştirebilir, çeşitli problemleri pozitif bir biçimde çözebilir. Evlilik uyumu daha çok öznel düşünceler ile ilgili değil de daha genel anlamda ilişkinin özelliği ile ilgili bir kavramdır (Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002).

Evlilikte çiftler arasındaki uyum devam eden bir süreç olarak görülür. Evlilik uyumunun iyi ya da kötü olarak değerlendirilmesi, bazı faktörleri, süreç içinde olup olmamasına göre ortaya çıkmaktadır. Bu konuda beş farklı kıstastan bahsedilmektedir. Bunlar; eşlerin ilişkisinde problem oluşturan farklılıklar, bireyler arasında yaşanan gerilim ve kaygı, eşler arasındaki doyum, eşler arasında var olan bağlılık, çift olabilme anlamında mühim olan çeşitli konular hakkında benzer görüşlere sahip olabilmedir (Spainer, 1976).

Evlilik kurumu içinde çiftler uyumlu bir ilişki yürütebilmek için bir emek ve çaba harcamalıdır, bu çaba gönüllü bir çabadır. Zaman zaman evlilikte uyumu sağlamak ve denge kurmak zor olabilir (Ersanlı & Kalkan, 2008).

Bir çiftin uyumluluğunun yüksek olmasını sağlayan çeşitli faktörler vardır. Bunlardan biri çift arasında sağlıklı ve etkili iletişimin sağlanmasıdır. Bir başka faktör çiftin birlikte bazı değerleri ve amacı olmasıdır. Uyumlu bir çift ortak kararlar alabilir. Boş bir zamanda yapılacak aktiviteler konusunda, ev ekonomisine dair konularda veya akrabalar ile ilişkiler hakkında anlayabilirler (Kocadere, 1995; Şener ve Terzioğlu, 2002; akt. Tutarel-Kışlak ve Göztepe, 2012).

Evlilik uyumu ve evlilik doyumu çoğu çalışmada ilişkisi yüksek bulunmuş kavramlardır. Bundan dolayı zaman zaman eş anlamlı kullanılan kavramlardır. Bazı araştırmacılar bu iki kavramın farklı olduğunu öne sürmüştür. Bazı araştırmacılar ise doyumlu bir evliliğin uyumlu da olduğu düşüncesi ile kavramların farklı olmadığını düşünmektedir (Yılmaz, 2001). Yine de evlilik uyumunun daha genel bir kavram olması ve evliliğin nitelikli olması için gereken bir faktör olması bu kavramı evlilik doyumundan ayırır (Akar, 2005).

Evlilik doyumu kavramı evli bireylerin olumlu bir etkileşimde olmaları ve buna bağlı olarak evlilikte başarı durumu olarak tanımlanabilir (Ersanlı ve Kalkan, 2008). Yani evlilik doyumu evlilikteki ilişkiden beklenen çeşitli beklentilerin karşılanıp karşılanmamasından etkilenen bir kavramdır (Tekin-Çatal ve Kalkan, 2019).

Evlilik uyumunu etkileyen önemli bir etken ihtiyaçların karşılanıyor olmasıdır. Bu ihtiyaçlar hem psikolojik hem de biyolojik ihtiyaçlardır ve bu ihtiyaçlar karşılandığında evliliğin sürmesi de daha olasıdır (Gökmen, 2001)

Evlilik uyumu gibi doyumu da ihtiyaçların karşılanmasından etkilenmektedir. İhtiyaçların karşılanması dışında çiftin birbirine karşı bağlılığı, duygusal anlamda düşkünlüğe sahip olmaları da doyumu etkiler. Evlilik doyumu ile çift arasındaki yakınlık doğru orantılıdır. Çift arasındaki yakınlık da evlilikte süre geçtikçe artmaktadır (Grych, Seid ve Fincham, 1992).

Evlilik bir süreçtir, bu süreçte yaşanan olaylara bakış açıları ve çiftin ilişkiyi sürdürüyor olabilme becerisi de evlilik uyumunu etkileyen kavramlardır (Akar, 2005). Evlilik çift taraflı bir ilişki türüdür, yani sadece aynı evde bulunmak değildir. Bireyler arasında iletişim ve etkileşim sürecidir. Evlilik uyumunu etkileyen önemli faktörlerden biri çiftlerin sahip oldukları iletişimle ilgili beceridir. İletişim becerilerinin iyi olması evliliğin uyumluluğunu ya da uyumsuzluğuna etki eder. Aynı zamanda evlilik doyumu ve mutluluk seviyesi de bundan etkilenir (Yalçın, 2014). Polat (2006)'a göre mutlu süren evliliklerde önemli etkenlerden birisi iletişimdir (Akt. Aktaş, 2009).

Kişilerarası ilişki de önemli kavramlardan biri empatidir. Rogers'ın tanımına göre empati bireyin kendini, bir diğer kişi gibi düşünmesi ve onu daha iyi anlamaya, onun gibi hissetmeye çalışması daha sonrada bunu karşıdaki bireye anlatması durumudur. Empatideki üç önemli aşama bu tanıma göre bir duruma karşımızdakinin bakış açısı

ile bakabilme, karşımızdakinin duygularını ve fikirlerini olabildiğince doğru anlama ve bizde oluşan bu empatik durumu karşı tarafa da belirtmedir (Dökmen, 1999).

Empati kendiliğinden gerçekleşen bir tepki değildir. Empati iç görüyü beraberinde getirir, karşıdaki kişinin davranışlarını anlamayı sağlar. Bu anlama için de birey çaba göstermeli ve anlama konusunda istekli olmalıdır (Donahue, 1997; akt. Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002).

Evlilik ilişkisinde de empati olması ilişkinin pozitif ilerlemesini sağlayan bir etkidir. Zubaroğlu (1996)'nın çalışmasında Türk ailelerde çatışmayı empatinin çözebildiği ve de evlilikte uyumu arttırdığı görülmüştür (Akt. Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002) Tutarel-Kışlak ve Çabukça(2002)'nin yaptığı bir araştırmada da benzer şekilde, evlilik uyumu ve empati arasında pozitif bir ilişki olduğuna dair bulgular bulunmaktadır.

2.2.2 Evlilik uyumu ile ilgili yapılan çalışmalar

Evlilik uyumu son dönemlerde üzerinde daha çok durulan kavramlardan biridir. Evlilik uyumu ile farklı konular birleştirilerek farklı araştırmalar yapılmıştır.

Epstein (1999)'in Amerika'da yaptığı çalışma, iletişim biçiminin evlilik uyumuna nasıl bir katkısı olduğuna dair bir araştırmadır. Buna göre erkeklerde bir fark olmasa da kadınlarda ilişkiye odaklı olanların evlilik uyumu daha iyidir. Bunun sebebinin de iletişim olduğu düşünülmektedir.

Tutarel-Kışlak ve Çabukça (2002)'nin yaptığı bir çalışmaya 75 erkek ve 75 kadın olmak üzere 150 kişi katılmıştır. Çalışmada amaç, evlilik uyumu ile demografik değişken ve empatinin ilişkisini araştırmaktır. Çalışmanın sonuçlarına göre empatinin evlilik uyumunu açıklayabilecek anlamlı bir değişken olduğu görülmüştür. Empatinin cinsiyete göre değişmediği görülmüştür. Bunun dışında diğer demografik özelliklerin evlilik uyumuna etkisi olmadığı görülmüştür.

Polat (2006) araştırmasında evli bireylerde evlilik uyumu, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri kavramları arasında olan ilişkiler farklı değişkenler bakımından araştırılmıştır. Araştırmada 204 evli katılımcı yer almıştır. Araştırma bulgularına göre çiftlerde evlilik uyumu yüksek ise çatışma eğilimi düşük olarak görülmüştür. Kadınlarda ekonomik düzey arttıkça evlilik uyumu da artmaktadır. Aldatma eğilimi düşük olanların evlilik uyumu yüksektir. Aldatmayı daha çok yordayan etkenler

evlilik uyumu, cinsiyet, sosyo-ekonomik seviye, son olarak ilişkinin başından evlilik kararına kadar geçen süredir.

Şendil ve Korkut (2008)'un yaptığı bir çalışmada evlilik uyumu ve çatışma düzeyi gibi faktörlerin evlilik türü ve süresi ayrıca demografik özelliklere göre değişiklik gösterip göstermediği araştırılmıştır. Araştırmaya 59 erkek ve 112 kadın katılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre düşük ekonomik seviye ve düşük eğitim seviyesi olan kişilerin uyumlarının da düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca anlaşarak evlenmiş bireylerin uyumlarının görücü usulü ile evlenen bireylere göre yüksek olduğu görülmüştür. Evlilik çatışması ve çocuk sayısında ki yüksekliğin çift uyumunun düşüşüne etki ettiği bulunmuştur.

Şener ve Terzioğlu (2008) araştırmalarında çeşitli demografik değişkenler, sosyo-ekonomik seviye, iletişimin, eşler arasındaki uyuma etkisini incelemişlerdir. Çalışmaya 413 evli birey katılmıştır. Araştırma sonucunda evlilik uyumu puanlarına bakıldığında erkeklerin puanı kadınların puanlarından daha yüksektir. Genel anlamda öğrenim düzeyi, ailenin aylık gelir seviyesi, evlenme yaşı, duygu ve düşüncelerin paylaşılabilirliği olmasına yönelik memnuniyet arttıkça evlilik uyum puanları da artmaktadır.

Aktaş (2009) araştırmasında evli bireylerde eşlerden birinin kaygı düzeyi ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzerine çalışmıştır. Araştırmanın örneklemi 110 erkek ve 110 kadından olmak üzere 220 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırma bulgularına bakıldığında hem durumluk hem de sürekli kaygı seviyesinin evlilik uyumuna anlamlı düzeyde etkisinin olduğu bulunmuştur. Kaygı, evlilik uyumuna çoğunlukla olumsuz etki yapmaktadır. Yaş ve evlilik süresi evlilik uyumuna etki eden bir faktörlerdir. Çocuk sayısı psikolojik destek alma durumu cinsiyet, eğitim durumu, aylık gelir ise evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir.

2011 yılında Amerika'da yeni evli çiftlerle yapılan bir araştırmada dini bağlılık ve bağlanmanın evlilik uyumu üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışmanın örneklemi olarak 92 çift yani 184 katılımcı ile çalışılmıştır. Araştırma sonucuna göre dini bağlılık ve evlilik uyumu arasında küçükte olsa pozitif ilişki bulunmuştur. Ayrıca dini bağlılığın kaçınan bağlanma stili ile evlilik uyumu arasındaki negatif ilişkiyi ılımlı hale getirdiği, kaygılı bağlanma ile evlilik uyumu arasındaki negatif ilişkiyi ise köruklediği bulunmuştur (Lopez ve diğerleri, 2011).

Özaydınlık (2014) ise evli çiftlerdeki evlilik uyumu, kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerdeki sosyal ilgiyi araştırmıştır. Çalışmanın örneklemini 100 evli çift yani 200 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna bakıldığında evlilik uyumu ve dışadönüklük, sorumluluk, deneyime açıklık, yumuşak başlılık gibi kişilik özellikleri arasında pozitif ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Evlilik uyumu ile duygusal dengesizlik özelliği arasında negatif ve anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Romantik ilişkilerdeki sosyal ilgiler ile evlilik uyumu arasında anlamlı ve pozitif ilişki bulunmuştur.

Kubilay ve Oktan (2015) araştırmasında, evlilik uyumunu çeşitli psikososyal değişkenler, değerlere dair tercihler ve öznel mutluluk bakımından araştırmıştır. Örneklem 452 evli bireyden oluşmaktadır. Araştırma bulgularına bakıldığında evlilik uyumunun evlilik süresine göre değiştiği görülmüştür. Değer tercihlerinin evlilik uyumuyla ilişkisine bakıldığında; insan uyumu maneviyat özgürlük romantik değerler fütüvvet entelektüel değerler toplumsal değerler ve kariyere dair değerler, evlilik uyumu ile olumlu ve anlamlı bir ilişkiye sahiptir. Öznel mutluluk ile evlilik uyumu arasında da pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Evlilik uyumunu yordayabilen değerlerin romantik değerler, insan onuru ve öznel mutluluk olduğu görülmüştür.

Evlilik uyumu ile ilgili bir araştırmada evli çiftlerin evlilik uyumu, cinsel yaşam doyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini 133 erkek ve 99 kadından oluşan 232 evli bireydir. Araştırma bulgularına bakıldığında evlilik süresi, yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve aylık gelir seviyesinin evlilik uyumuna etki etmediği görülmüştür. Evlilik türü, evliliği yapma biçimi, anne babanın medeni durumu, eğitim düzeyi çocuk sahibi olup olmamanın ise evlilik uyumu seviyesini farklılaştırdığı bulunmuştur (Erdinç, 2018).

2.3 Psikolojik İyi Oluş

Psikoloji alanında uzun süre anksiyete ve depresyon gibi psikopatolojilere, bunların nedenlerine ve nasıl tedavi edileceklerine odaklanılmıştır. Bir bilim olarak psikoloji genellikle psikopatolojiler ve tedavi süreçleriyle ilgilenilmiştir. Araştırmacılar bireyin olağan özellikleri ve pozitif yönlerini bulmak gibi konulara ilgi duymamışlardır (Ryff, 1995). Ancak günümüze dönüldüğünde ruh sağlığı ile ilgili sadece negatif sağlık değil bireyin pozitif yanları da araştırılmaya başlanmıştır

(Springer ve Hauser, 2006). 2. Dünya Savaşı'ndan sonra psikolojik iyi oluş kavramı genellikle bireyin pozitif yönlerinin olmasından çok mental anlamda bir sorun olmaması olarak düşünülmüştür (Ryff, 1995).

Psikolojik iyi oluş kavramı, 1980 sonrası araştırmalar ile çalışılmaya başlanmıştır (Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002). Seligman ve Csikszentmihalyi (2000) o döneme kadar bu yeni kavramların psikoloji biliminin odağında yer almamasının nedeninin, 2. Dünya Savaşı sonrasında psikoloji biliminin “iyileştirmenin bilimi” olmasından kaynaklandığını düşünmektedir. O dönemlerden sonra psikolojik sağlıkla ilgili pozitif özelliklere karşı başlayan ilgi, aynı zamanda pozitif psikoloji alanının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Artık geçmişteki psikoloji biliminin tersine pozitif psikoloji alanında, bireylerin güçlü tarafları, deneyimlerdeki pozitiflikler, erdem kavramı, pozitif kişilik özellikleri ve yaşam kalitesi gibi kavramlar yer almaktadır.

Pozitif psikolojide iyi olma ile ilgili iki kavram öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluştur. Bu kavramların temeli ise farklıdır. Bu iki temel hedonizm yani hazcılık ve psikolojik anlamda işlevselliştir. Hazzı temel alan kavram öznel iyi oluş kavramıdır. Aslında hazcılık temelinde bakıldığında iyi oluş kavramı, pozitif duygulanımın varlığı negatif duygulanımın ise olmaması anlamına gelir. Mutluluk ve haz köken alınır. Psikolojik iyi oluş kavramı ise psikolojik işlevsellik temelli bir kavramdır. Psikolojik işlevsellik açısından iyi olma, kişinin tam işlevli olabilmesi, doyumlu bir hayat gibi alanlarla ilgilenir (Deci ve Ryan, 2008). Başka bir ifade ile öznel iyi olma doyum, mutluluk ve hayatın herhangi bir sorun içermemesini konu alırken, psikolojik iyi olma bireysel anlamda gelişimi, baş edebilmeyi, çabalı olmayı konu alır (Hamurcu, 2011). Öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluş kavramları farklı kavramlardır. Yetim(1991)' e göre psikolojik iyi oluşun net olarak şartı öznel iyi oluş değildir (Akt. Özen, 2010).

Öznel iyi oluşun ilgi alanı, insanların hayatlarını nasıl ve niye olumlu şekilde gördükleridir (Diener, 1984). Bu anlamda öznel iyi oluşun daha çok pozitif anlamda özellikler ve değerlendirmeler içeren bir kavram olduğu söylenebilir (Yetim, 2001; akt. Cenkseven ve Akbaş, 2007)

Öznel iyi olma kavramı üç boyutlu olarak değerlendirilebilir. Bunlar; kişinin hayatından aldığı doyum hakkındaki bilişsel yorumu, pozitif duygulanıma sahip olması, negatif duygunun olmamasıdır (Diener, 2000). Öznel iyi olmanın boyut

olarak bilişsel kısmını yaşam doyumu kavramı oluştururken, duyuşsal anlamdaki boyutunu olumlu ve olumsuz duygulanımlar oluşturmaktadır (Kocayörük,2012).

Öznel iyi oluş genellikle evliliği olumlu etkilemektedir. Aile doyumu kavramı da öznel iyi oluşu evlilik gibi yordayan önemli bir faktördür (Diener, 1984).

Psikolojik iyi oluş kavramının ilk kullanımı 1969 yılında Bradburn tarafından olmuştur. O dönemde Bradburn (1969)'a göre psikolojik iyi oluş kavramı pozitif duygunun negatif duyguya baskın gelmesi olarak görülmüştür. Olumlu duygu ve olumsuz duygu, ayrı duygular olarak görülmüştür. Bir kişinin psikolojik iyi oluşunu ona ait olan olumsuz ve olumlu duygunun seviyesi belirlemektedir (Bradburn, 1969; akt. Akdoğan ve Polatçı, 2013). Bradburn' ün açıkladığı psikolojik iyi oluş kavramı şuan için öznel iyi oluş kavramına daha çok benzemektedir (Timur, 2008). Bradburn (1969)'ün bahsettiği olumlu duygulanım ve olumsuz duygulanım kavramları, bugün öznel iyi oluş kavramının duyuşsal boyutu ile ilgili ögelerdir (Akdağ, 2014).

Psikolojik iyi olma kavramı kişinin pozitif duygular eşliğinde iyi hissediyor olması ve de işlevsellik seviyesinin yüksekliği ile bağlantılıdır. Psikoloji iyi oluş seviyesi yüksek olan kişinin pozitif anlamdaki duygusal deneyimi ve olumlu işlevselliği bir aradadır. Psikolojik iyi oluşu yüksek olan bireyler sevinç ve mutluluk gibi pozitif duyguları daha güçlü hissederler. Psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek olan kişiler kendilerine de çevresindeki kişilere de güvenmektedirler, sorumluluk sahibilerdir. Olumlu işlevselliğe sahip olmaları ise potansiyellerini geliştirmeye, yaşama dair amaçlara sahip olmalarına ve pozitif ilişkilere sahip olmalarına neden olmaktadır (Huppert, 2009).

Psikolojik iyi olma durumunu etkileyen birçok faktör vardır. Bireysel özellikler ve bireyin sahip olduğu demografik farklılıklar bu faktörlerdendir. Ayrıca bireyin çevresinde sosyal destek olup olmaması, ekonomik durum gibi çevresel faktörlerde psikolojik iyi oluş düzeyini etkilemektedir. Bunlara ek olarak kişinin duygusal durumu ve fiziksel anlamdaki sağlık da psikolojik iyi oluşu etkilemektedir (Austin, Saklofke ve Egan, 2005). Psikolojik iyi olma düzeyini etkileyen bir faktör de medeni durumdur (Birsell, 2010; akt. Dündar ve Demirli,2018). Birçok araştırmada bireylerin psikolojik iyi olma düzeyinde, evliliğin önemli bir etki olarak görüldüğü bulunmuştur. Ayrıca bu etki, evliliğin özelliğinden bağımsızdır (Kim ve Mckenry, 2002). Gove, Hughes ve Style (1990)'ın yaptığı araştırmaya göre evli kişilerin

psikolojik iyi oluş seviyeleri evli olmayan bireylere göre daha fazladır (akt. Timur, 2008). Yapılan başka bir çalışmada da evlilikteki ilişkinin bozulmasının, bireyin psikolojik iyi oluş düzeyine de olumsuz etkide bulunduğu sonucuna varılmıştır(Hawkins ve Booth, 2005). Türkiye’de 2016’ da yapılan yaşam memnuniyeti araştırmasında evli bireylerin evli olmayanlardan daha mutlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır (TUİK, 2017).

2.3.1 Ryff’in psikolojik iyi oluş modeli

Ryff psikolojik iyi oluş kavramını bazı araştırmacılara göre farklı şekilde ele almıştır. Ona göre psikolojik iyi oluş hazcılık temelli bir kavram değildir. Ryff’in psikolojik iyi oluş kuramında temelde haz ve mutluluk yoktur, iyi bir hayat mutluluğu getirmektedir (Ryff, 1995).

Ryff psikolojik iyi oluşu olumsuz ve olumlu duygular içinde dengede olma olarak görür (Ryff, 1989). Ryff’in kuramı çeşitli klinik ve gelişimle ilgili teorileri temel almaktadır. Genel anlamda psikolojik iyi oluş kuramı temelinde hümanistik değerler yer almaktadır (Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002). Aşağıdaki Şekil 2.2’de psikolojik iyi oluş modelinde temel alınan kuramlar belirtilmiştir (Ryff, 2014).

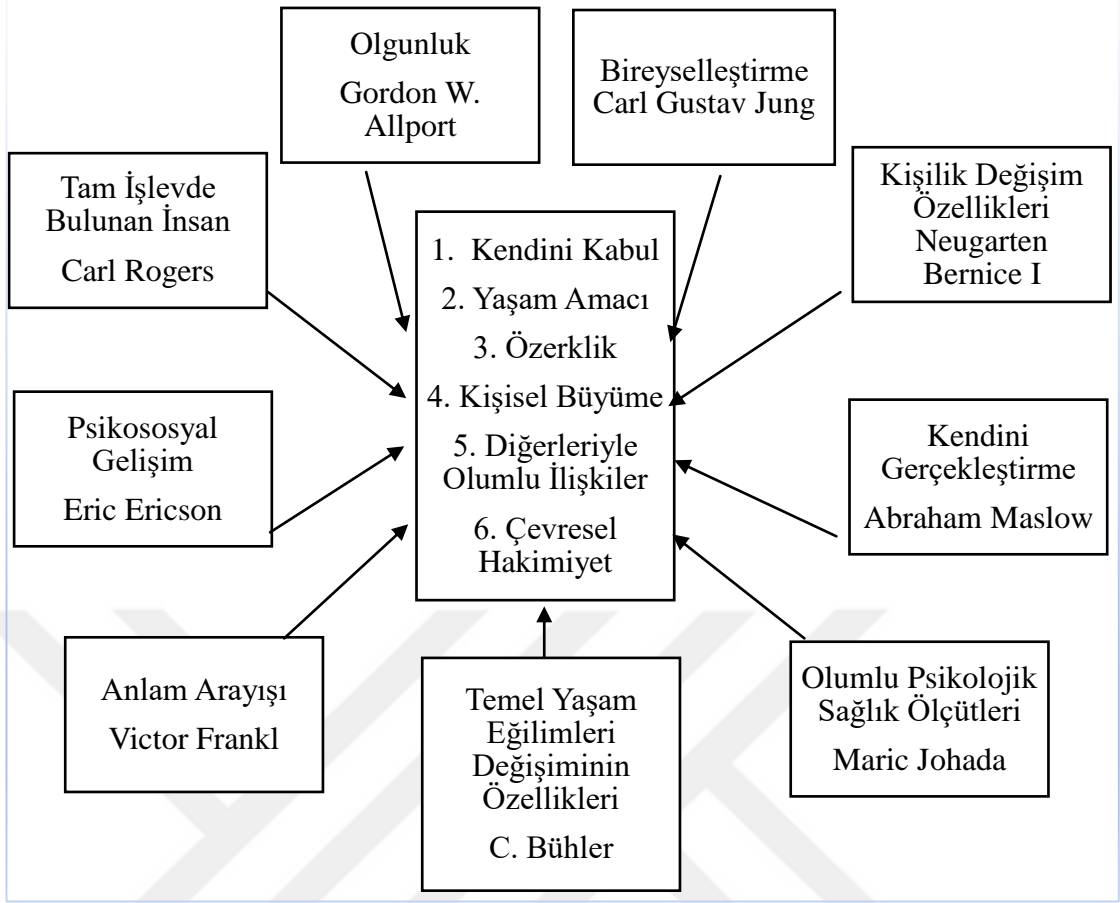
Psikolojik iyi oluş kavramı bütün bir değerlendirme içerir. Bu kuram 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Modeli oluşturan 6 bileşen, kendini kabul, kişisel büyüme yani bireysel gelişim, yaşam amacı, diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet ve özerlik yani otonomidir. Bu 6 alt boyut aşağıda açıklanmıştır (Ryff, 1995).

Kendini kabul: Bir kişinin hayatını ve kendini pozitif olarak değerlendiriyor olmasını kapsayan alt boyuttur.

Kişisel Büyüme: Bu boyut bireyin gelişmeye, değişmeye, deneyimlere istekli olmasıyla ilgilidir.

Yaşam Amacı: Kişinin hayatında olan amaçlar ve yaşamın anlamını kapsayan boyuttur.

Diğerleriyle Olumlu İlişkiler: Kişinin çevresindeki insanlarla sağlıklı ilişkiler kurabilmesini içeren boyuttur.

Şekil 2.2: Ryff'in Modelinde Temel Alınan Kuramlar

Çevresel Hakimiyet: Kişinin hem kendini hem de çevresini yönetebiliyor olmasıyla ilgili alt boyuttur.

Özerklik: Kişinin kendine güvenmesi ve kararlar alabiliyor olmasıyla ilgili alt boyuttur.

Bu boyutlara sahip olan bir kişinin anlamlı ve mutlu bir hayat yaşayacağı vurgulanmaktadır. Yani kendisini kabul edebilen, yaşadığı çevreyi kendine uygun koşullara getiren, özerk olan, hayata dair bir amaca sahip olan, bireysel anlamda gelişime açık, çevresindekiler ile sağlıklı ilişki kuran kişinin psikolojik iyi olma seviyesi de artacaktır (Akdağ, 2014).

2.3.2 Psikolojik iyi oluş ile ilgili yapılmış araştırmalar

Psikolojik iyi oluş kavramı farklı değişkenler ile bir arada düşünülerek farklı araştırmalar yapılan bir konudur.

Çin bağlamında evli yetişkinlerle yapılan çalışma 1501 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada evli yetişkinlerin evlilik kalitesi ve psikolojik iyi oluşu araştırılmıştır. Evlilik uyumu düşük olanlarda evlilik uyumu yüksek olanlara göre psikiyatrik anlamda daha çok semptom ve daha çok orta yaş ile ilgili kriz belirtileri gösterildiği bulunmuştur. Bir diğer sonuç ise evlilik uyumu düşük olanların sağlıklarını daha zayıf algılamalarıdır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında Çin kültürüne göre evli yetişkinlerde evlilik uyumu ve psikolojik iyilik ilişkilidir. (Shek,1995)

Rogers ve DeBoer (2001)'ün çalışmasında evli ve kadın olan bireylerin gelirinde yaşanan değişikliklerin evlilik mutluluğu, psikolojik iyi oluş ve boşanma riski üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışmaya 1047 evli birey katılmıştır. Kadınların gelir düzeyinin artması evlilik doyumlarını ve psikolojik iyi oluşlarını olumlu etkilemektedir, ancak gelirdeki artışın erkekleri etkilemediği görülmüştür. Ancak kadının aile gelirine katkısı arttığında erkeklerin psikolojik iyi oluş düzeyinin düştüğü gözlemlenmiştir.

Timur(2008)' un araştırmasında medeni durum, yaş, eş desteği, cinsiyet ve evlilik uyumu gibi faktörlerin, psikolojik iyi oluşu yordayıp yordamadığını araştırmak amaçlanmıştır. Araştırmaya boşanma için başvurmuş ve evli olan 224 kişi katılmıştır. Çalışma sonucunda yaş, cinsiyet, eş desteği ve evlilik uyumunun psikolojik iyi oluşu yordamadığı ancak medeni durumun psikolojik iyi oluşu anlamlı şekilde yordayabildiği bulunmuştur.

Telef, Uzman ve Ergün (2013)'ün çalışmasında amaç öğretmen adaylarının değerleriyle psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Katılımcılar 188 kız 72 erkek olmak üzere 260 kişiden oluşmuştur. Araştırma sonucunda güç, uyarılım ve geleneksellik ile psikolojik iyi oluş düzeyi arasında anlamlı ilişki yoktur. Ancak başarı, hazcılık, öz yönelim, evrenselcilik, iyilik severlik, uyma ve güvenlik ile psikolojik iyi oluş düzeyi arasında pozitif anlamlı ilişki vardır. Neticede bazı değerlerin öğretmen adaylarında psikolojik iyi oluş düzeyini yükselttiği sonucuna varılmıştır.

Yapılan başka bir araştırma evli bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyini yordayan değişkenleri belirlemek için yapılmıştır. Örneklem 386 evli bireyden oluşmuştur. Bulgulara bakıldığında evli bireylerde benlik saygısı ve evlilik doyumunun

psikolojik iyi oluşu anlamlı düzeyde yordayabildiği görülmüştür. Bunun yanında kök aile ile ilişkilerin ise psikolojik iyi oluş düzeyini anlamlı olarak yordamadığı bulunmuştur(Gülyüksel-Akdağ ve Cihangir-Çankaya,2015).

Psikolojik iyi oluşun yordayacılarıyla ilgili yapılan bir çalışmada benlik saygısı, özgünlük, sürekli kaygı gibi kişisel farklılıklar araştırılmıştır. Çalışmada 44 erkek ve 86 kız olmak üzere 130 üniversite öğrencisi örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmanın bulgularına bakıldığında sürekli kaygının ve benlik saygısı, psikolojik iyi oluş ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmüştür. Kendine yabancılaşma, benlik saygısı, sürekli kaygı ve özgün yaşantının da psikolojik iyi oluş düzeyini yordadığı bulunmuştur(Beydoğan-Tangör ve Cürun, 2016).

Demirci ve Şar(2017)'in araştırmasında psikolojik iyi oluş ile kendini bilme ilişkisi araştırılmıştır. Araştırmanın katılımcısı 416 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışma sonucunda psikolojik iyi oluşun ve kendini bilmenin pozitif bir ilişkisi olduğu görülmüştür. Kendini bilme, Ryff'ın psikolojik iyi oluş modelindeki 6 boyutu da pozitif ve anlamlı olarak yordamaktadır. Katılımcıların psikolojik iyi oluş seviyeleri ve kendini bilmeleri farklı ebeveyn tutumlarına göre değişmektedir.

Geçgin ve Sahranç (2017)'in çalışması belirsizliğe tahammülsüzlük ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi cinsiyet, algılanan ebeveyn tutumu ve algılanan gelir düzeyi gibi değişkenlere göre incelenmiştir. Çalışmanın katılımcısı 426 üniversite öğrencisidir. Sonuçlara bakıldığında psikolojik iyi oluş ve belirsizliğe tahammülsüzlük arasında negatif anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin yüksek olduğu öğrencilerde psikolojik iyi oluş seviyesinin düşük olduğu görülmüştür. Kadın öğrencilerde psikolojik iyi oluş düzeyinin erkeklere göre yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveyn tutumu açısından bakıldığında otoriter ebeveynlerle yetişen öğrencilerde psikolojik iyi oluş düzeyi koruyucu tutumlu ebeveyn belirten öğrencilerden anlamlı olarak daha yüksektir. Algılanan gelir seviyesi açısından ise daha iyi gelir algılayan gruptaki öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyinin yetersiz gelir grubundaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Eroğlu (2017) evli bireylerde psikolojik iyi oluş ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu çalışmada evli ve 2-6 yaş aralığında çocukları olan 47 erkek ve 288 kadın birey örneklem grubunu oluşturmuştur. Araştırma sonucunda psikolojik

iyi oluşun, ebeveyn tutumlarını etkilediği görülmüştür. Araştırma bulgularına göre psikolojik iyi oluş düzeyindeki artış, izin verici ve demokratik tutumları da arttırmaktadır ancak otoriter ebeveyn tutumunu azalttığı bulunmuştur.

Dündar ve Demirli (2018)'nin araştırmasında psikolojik iyi olma düzeyi, medeni durumun farklılığına göre incelenmiştir. Örneklem özel sektör çalışanı 241 kişiden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda psikolojik iyi oluş düzeyinin medeni durum farkına göre değişmediği görülmüştür.

Berber-Çelik (2018)'in yaptığı çalışma bağlanma stilleri, psikolojik iyi oluş ve sosyal güvende hissetme arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmaya 143 erkek, 299 kız olmak üzere 442 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonunda güvenli bağlanma ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif ve anlamlı, saplantılı bağlanma ile psikolojik iyi oluş arasında ise negatif anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bağlanma biçimlerinin sosyal güvende hissetme, memnuniyet ve psikolojik iyi oluşu anlamlı şekilde yordadığı bulunmuştur.

Uçar (2018)'in yaptığı çalışmada dindarlık, evlilik doyumu ve problem çözmenin psikolojik iyi oluşun yordayıcısı olup olmadığı araştırılmıştır. Çalışmanın örneklemini 45 Arap, 43 Süryani, 37 Kürt ve 14 Türk evli birey olmak üzere 139 çift oluşturmuştur. Araştırmanın sonucunda psikolojik iyi oluş düzeyi ile evlilik doyumu ve problem çözme becerisi arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu görülmüştür, ancak psikolojik iyi oluş, evlilik doyumu ve problem çözme düzeyi ile dindarlık arasında ilişki bulunamamıştır. Bunun yanında problem çözme becerisinin aylık kazanca göre evlilik doyumunun yaş, evlilik süresi, eğitim düzeyi, etnik köken, gelir, evlilik biçimine göre değiştiği psikolojik iyi oluşun ise çocuk sayısı gelir düzeyi ve etnik kökene göre değiştiği görülmüştür.

Psikolojik iyi oluşla ilgili yapılan bir çalışmada eş desteğinin evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırma katılımcıları 223 evli bireydir. Bulgularda eş desteğinin, psikolojik iyi oluş ve evlilik doyumunu anlamlı bir seviyede yordayabildiğine ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda eş desteğine ait alt boyutların psikolojik iyi oluş düzeyini anlamlı şekilde yordayabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal ilgi desteği takdir etme desteği ve duygusal destek, psikolojik iyi oluşun varyansını %11 açıklayabilmektedir (Çiftçi-Arıdağ, Erus ve Ünsal-Seydooğulları, 2019).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada yardım alınan örneklem grubu, veri toplamada kullanılan form ve ölçekler, veri toplanırken izlenen yol ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler açıklanmıştır.

3.1 Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırma örnekleme, Türkiye’de yaşayan 227 kadın ve 168 erkek olmak üzere toplam 395 evli bireyden oluşmaktadır. Araştırma için katılım gönüllülük ile sağlanmıştır. Örnekleme kar topu yöntemi ile ulaşılmıştır. Örneklemin sosyo-demografik özellikleri ve dağılımı bulgular kısmında detaylı olarak bulunmaktadır.

3.2 Veri Toplama Araçları

Araştırmada demografik özellikleri öğrenmek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan “Demografik Bilgi Formu” uygulanmıştır. Evli bireylerde psikolojik iyi oluş düzeyini belirlemek amacıyla “Evli Bireyler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Türkçe Formu”, evli bireylerde evlilik uyumunu belirleme için “Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği” ve katılımcıların aşk tutumunu belirlemek için “Aşk Tutumları Ölçeği (LAS)” kullanılmıştır.

3.2.1 Demografik bilgi formu

Araştırmada uygulanan demografik form araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Demografik bilgi formunda evli bireylere; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelir düzeyi, çocuk sahibi olup olmadıkları, evlilik şekilleri, evlilik süreleri, daha önce bir uzmandan psikolojik anlamda destek alıp almadıkları vb. sorular sorulmuş ve bilgi edinilmiştir.

3.2.2 Evli kadınlar ve erkekler için psikolojik iyi oluş ölçeği Türkçe formu

Araştırmada Özmete (2016)’nin Türkçeye uyarladığı “Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” kullanılmıştır. Özmete ölçeği Egglesston ve

arkadaşlarının 2001’de Endonezya’daki kadınların psikolojik iyi oluşunu ölçmek için geliştirdiği ölçekten Türkçe’ye uyarlamıştır (Özmete, 2016).

Kullanılan ölçek 5’li likert tarzındadır. Yanıtlar “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” şeklindedir. Ölçek toplamda 36 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte 3 alt boyut vardır. Bu boyutlar; “genel duygular”, ”ekonomik aile ve bireysel koşullardan duyulan memnuniyet” ve “ev dışındaki aktiviteleri sürdürebilme” alt boyutlarıdır. İlk 18 madde “genel duygular”, 19-32. maddeler “ ekonomik, aile ve bireysel koşullardan duyulan memnuniyet” ve 33-36. maddeler “ev dışındaki aktiviteleri sürdürebilme” olarak puanlanan maddelerdir. Ölçekte ters puanlanan maddeler mevcuttur.

Ölçeğin güvenirlik çalışmasında Cronbach Alpha İç Tutarlılık Katsayısı "genel duygular" için .86, "ekonomik, aile ve bireysel koşullardan duyulan memnuniyet " için .88 ve "ev dışındaki aktiviteleri sürdürebilme" için .86 olarak bulunmuştur. Yapılan Doğrulayıcı Faktör analizi sonucunda ise, uyum indeksleri $\chi^2=1243.62$, $X^2/sd= 2.11$, $RMSEA=0.069$, $CFI=0.92$, $NNFI=0.91$ ve $IFI=0.92$ olarak saptanmıştır (Özmete, 2016).

3.2.3 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği

Araştırmada kullanılan Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği (YDEUÖ), evli bireylerin evlilikte çiftler arasındaki uyumu belirlemek amacıyla Bayraktaroğlu, Tezer, Beyazıt ve Çakıcı (2017) tarafından geliştirilmiştir.

YDEUÖ 42 maddeden oluşmaktadır ayrıca 4 alt boyutu vardır. Bu 4 alt boyut; Evlilikte Doyum 16 madde, Evlilikte İletişim 9 madde, Evlilikte Empati 10 madde ve Kök Ailelerle İlişkiler 7 madde olmak üzere dağılmıştır. Evlilikte doyum alt boyutuna ait maddeler 15, 16, 18, 19, 24, 25, 26, 27, 29, 31, 34, 35, 36, 37, 39, 40. maddeler, Evlilikte İletişim alt boyutuna ait maddeler 1, 2, 5, 8, 9, 12, 17, 21, 33. maddeler, Evlilikte Empati alt boyutuna ait maddeler 3, 6, 10, 13, 22, 23, 28, 30, 41, 42. maddeler ve Kök Ailelerle İlişkiler alt boyutuna ait maddeler 4, 7, 11, 14, 20, 32, 38. maddelerdir.

Ölçek dörtlü likert tarzındadır, yanıt kategorileri “Her Zaman”, “Çoğunlukla”, “Ara Sıra” ve “Hiçbir Zaman” şeklindedir. Ölçekte ters puanlanan maddeler bulunmaktadır. Ölçek maddelerinden alınabilecek en yüksek puan 168’dir. Ölçekten

alınan puan arttıkça evli bireylerin uyum düzeylerinin de arttığı düşünülmektedir. Ölçek ilkökul ve üzeri eğitim düzeyine sahip evli bireylere uygulanabilir.

Güvenirlilik analizi sonucunda Cronbach alfa katsayıları YDEUÖ toplam. 94, Evlilikte Doyumda .92, Evlilikte İletişimde .86, Evlilikte Empatide .81 ve Kök Ailelerle İlişkilerde .78 olarak bulunmuştur. Ölçeğin ilk yarı ve son yarı güvenirlilik testinde, ilk yarı ile son yarı arasındaki korelasyon .806, ilk yarı Croanbach alfa katsayısı .89, son yarı Croanbach alfa katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır (Bayraktaroğlu, ve diğerleri, 2017).

3.2.4 Aşk tutumları ölçeği

Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Form (Love Attitude Scale: Short Form-LAS) bireylerin aşka dair tutumlarını belirlemek amacıyla, Hendrick, Hendrick ve Dicke, (1998) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçek daha önce Hendrick ve Hendrick (1986, 1990) tarafından geliştirilen 42 maddelik ölçeğin kısaltılmışıdır. (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004)

Ölçek toplam 24 maddeden oluşmaktadır. Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Form'unda beşli likert tarzındadır. Yanıtlar “kesinlikle yanlış”, “yanlış”, “kararsızım”, “doğru”, “kesinlikle doğru” şeklindedir. Ölçekte 6 alt boyut, 4 er maddede yer almaktadır. Alt boyutlar, tutkulu aşk (Eros), arkadaşça aşk (Storge), oyun gibi aşk (Ludus), sahiplenici aşk (Mania), mantıklı aşk (Pragma) ve özgeci aşktır (Agape). Tutkulu aşk: 8,23,16,12. maddeler, oyun gibi aşk: 3,19,2,17. maddeler, arkadaşça aşk: 22, 7, 24, 14. maddeler, mantıklı aşk: 5, 20, 11,18. maddeler, sahiplenici aşk: 1,10,6,15. maddeler ve özgeci aşk: 21,9,13,4. maddelerle ölçülmektedir.

Katılımcılar ifadeleri şu an birlikte oldukları kişiyi düşünerek ya da şu an birlikte oldukları biri yoksa en son birlikte oldukları kişiyi düşünerek yanıtlamalıdır. Alt boyutların her birinden alınan puanlar en az 4 en fazla 20 olmaktadır. Alt ölçeklerden birinden alınan yüksek puan kişinin o aşk biçimini seçtiği anlamına gelmektedir.

Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirliliğini saptamak amacıyla yapılan çalışma sonucunda faktör analizine bağlı olarak elde edilen alt ölçeklerin Cronbach alpha iç tutarlık katsayılarının. 62 ile .88 arasında değiştiğini belirtmiştir. Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama çalışmaları Büyükşahin ve Hovardaoğlu (2004) tarafından gerçekleştirilmiştir. Alt ölçeklerin güvenirliliğine ilişkin

analiz sonuçları, her bir alt ölçeğin Cronbach alpha iç tutarlık katsayılarının tutkulu aşk için .69, arkadaşça aşk için .77, oyun gibi aşk için .47, sahiplenici aşk için .51, mantıklı aşk için .63, ve özgeci aşk için .80 olduğunu göstermiştir (Hendrick, Dicke ve Hendrick, 1998).

3.4 Veri Toplama İşlemi

Araştırmanın veri toplama kısmı Google Form adlı anket uygulama programı üzerinden yapılmıştır. Türkiye genelinde katılımcılara gönderilen link üzerinden, gönüllü olanlar formu doldurmuştur. Örneklem kar topu yöntemi ile ulaşılmıştır. Form bu şekilde 395 evli bireye uygulanmıştır. Formun ilk sayfasında katılımcı, gönüllülük esası, yapılan araştırma ve verilerin gizliliği ile ilgili bilgilendirilmiş onam formu ile bilgilendirilmiştir. Formda sırasıyla Demografik Bilgi Formu, Evli Kadın ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği ve Aşk Tutumları Ölçeği yer almaktadır. Onam formu dahil olmak üzere 5 farklı sayfa olup, sırası belirtilen form ya da ölçek doldurulmadan bir sonraki sayfaya geçilmemektedir.

Veri toplama işleminden sonra üst üste iki kere kaydolmuş formlar sonuçları etkilememesi için çıkarılmış ve sonuçlar araştırmacı tarafından puanlanmıştır.

3.5 Araştırma Deseni

Bu araştırmada evli bireylerde evlilik uyumu ve aşk tutumu ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmanın modeli ilişki tarama modeli şeklindedir.

3.6 Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 22.0 programı ile analiz edilmiştir. Araştırmada, elde edilen gruplar arası karşılaştırmalarda iki grup karşılaştırmaları için Bağımsız t testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Elde edilen ölçek puanları ve demografik değişkenlerin ilişkisi Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Evlilik uyumunun ve aşka ilişkin tutumların psikolojik iyi oluş üzerindeki yordayıcı etkisini incelemek için çoklu regresyon yapılmıştır. Analizlerde güven aralığı %95 olarak belirlenmiştir ($p < .05$).

4. BULGULAR

Bu bölümde katılımcılardan elde edilen verilerin analizleri sunulmaktadır.

4.1 Katılımcıların Genel Yapısına İlişkin Frekans Dağılımı

Katılımcıların sosyo-demografik değişkenlerine göre frekans ve yüzdelik değerleri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Çizelge 4.1: Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	227	57.5
	Erkek	168	42.5
Eğitim	İlkokul ve Ortaokul	16	4.1
	Lise	59	14.9
	Üniversite Mezunu	216	54.7
	Yüksek Lisans ve Üstü	104	26.3
Gelir Düzeyi	Asgari ücret ve altı	12	3.0
	2500-5000 tl	64	16.2
	5000-10000 tl	145	36.7
	10000-15000 tl	99	25.1
	15000 tl ve üzeri	75	19.0
Yetişilen Aile Yapısı	Çekirdek	349	88.4
	Geniş	46	11.6
Ebeveyn Evlilik Durumu	Evli	370	93.7
	Boşanmış	25	6.3
Kaçınıcı Evlilik	1	368	93.2
	2	24	6.1
	3 ve Üzeri	3	0.8

Çizelge 4.1: Devamı

Değişkenler	n	%	
Evlilik Şekli	Anlaşarak	344	87.1
	Görücü Usulü	43	10.9
	Kaçarak	5	1.3
	Yakın Akraba	3	0.8
Evlilik Süresi	0-10 Yıl	114	28.9
	11-20 Yıl	109	27.6
	21 Yıl ve üzeri	172	43.5
Çocuk	Evet	343	86.8
	Hayır	52	13.2
Çocuk Sayısı	0	51	12.9
	1	113	28.6
	2	208	52.7
	3	21	5.3
	4 ve üzeri	2	0.5
Psikiyatrik Destek	Evet	101	25.6
Alma	Hayır	294	74.4

Çizelge4.1’de görüldüğü üzere; 227’si (%57.5) kadın, 168’i (%42.5) erkek olmak üzere toplamda 395 kişi araştırmaya katılmıştır. Araştırmaya katılan kişilerin eğitim durumları; 16’sı (%4.1) ilkokul ve ortaokul mezunu, 59’u (%14.9) lise mezunu, 216’sı (%54.7) üniversite mezunu ve 104’ü (%26.3) yüksek lisans ve üstü mezun olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar gelir düzeylerinin; 12’si (%3) asgari ücret ve altı, 64’ü (%16.2) 2500-5000tl arası, 145’i (%36.7) 5000-10000 tl arası, 99’u (%25.1) 10000-15000 tl arası ve 75’i (%19) 15000 tl ve üzeri olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar yetiştikleri aile yapılarını; 349’u (%88.4) çekirdek; 46’sı (%11.6) geniş olduğunu belirtmiştir.

Katılımcılar ebeveynlerinin evlilik durumunu; 370’i (%93.7) evli ve 25’i (%6.3) boşanmış olduğu belirtmiştir. Katılımcılar kaçınıcı evlilikleri olduğunu; 368’i (93.2) birinci, 24’ü (%6.1) ikinci ve 3’ü (%0.8) üç ve üzeri evlilikleri olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar evlenme şeklini; 344’ü (%87.1) anlaşarak, 43’ü (%10.9) görücü usulü, 5’i (%1.3) kaçarak ve 3’ü (%0.8) yakın akrabası olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar evlilik sürelerinin; 114’ü (%28.9) 0-10 yıl arası, 109’u (%27.6) 11-20 yıl arası ve

172'si (%43.5) 21 yıl ve üzeri olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 343'ü (%86.8) çocuk sahibi olduğunu ve 52'si (%13.2) çocuğunun olmadığını belirtmiştir. Katılımcılar çocuk sayısını; 51'i (12.9) 0, 113'ü (%28.6) 1 çocuğu, 208'i (%52.7) 2 çocuğu, 21'i (%5.3) 3 çocuğu ve 2'si (%0.5) 4 ve üzeri çocuğu olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 101'i (%25.6) psikiyatrik destek aldığını ve 294'ü (%74.4) psikiyatrik destek almadığını belirtmiştir.

4.2 Psikolojik İyi Oluş ile Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

4.2.1 Psikolojik iyi oluş ölçeği ile cinsiyet arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.2: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları

		N	Ort.	SS	T	p
Psikolojik İyi Oluş	Kadın	227	76.88	18.87	3.452	.001
	Erkek	168	70.60	17.07		

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği puanının katılımcıların cinsiyetlerine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelemek amacıyla bağımsız t testi analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda; kadınların psikolojik iyi oluş puanlarının (Ort=76.88, SS=18.87, erkeklerin puanlarından (Ort=70.60, SS=17.07) anlamlı düzeyde düşük olduğu saptanmıştır.

4.2.2 Psikolojik iyi oluş ölçeği ile ebeveyn evlilik durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.3: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanının Ebeveyn Evlilik Durumu Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları

		N	Ort.	SS	T	p
Psikolojik İyi Oluş	Evli	370	73.97	18.48	-1.103	.28
	Boşanmış	25	77.76	16.48		

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği puanının katılımcıların ebeveynlerinin evlilik durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığı incelemek amacıyla bağımsız t testi analizi yapılmıştır.

Yapılan analiz sonucunda; katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerinin ebeveynlerinin evlilik durumuna göre farklılaşmadığı saptanmıştır.

4.2.3 Psikolojik iyi oluş ölçeği ile evlenme şekli arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.4: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanının Evlenme Şekli Değişkenine Göre İncelendiği ANOVA Sonuçları

	Evlenme Şekli	N	Ort.	SS	F (p)	Farklılık (LSD)
Psikoloji İyi Oluş	Tanışıp Anlaşarak	344	74.59	18.31	.429 (.73)	-
	Görücü Usulü	43	71.65	19.34		
	Kaçarak	5	73.80	20.99		
	Yakın Akraba	3	68.33	2.51		

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği puanının katılımcıların evlenme şekline göre farklılaşp farklılaşmadığı incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda; farklı şekilde evlenen katılımcıların, Psikolojik İyi Oluş (F_{3,391}=.429, p>.05) puanı arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4.2.4 Psikolojik iyi oluş ölçeği ile evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.5: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanının Evlilik Süresine Göre İncelendiği ANOVA Sonuçları

	Evlilik Süresi	N	Ort.	SS	F (p)	Farklılık (LSD)
Psikoloji İyi Oluş	0-10 Yıl	114	75.92	17.04	9.171 (.000)	3>1 3>2
	11-20 Yıl	109	79.06	19.61		
	21 Yıl ve Üzeri	172	70.00	17.54		

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği alt boyutlarının katılımcıların evlenme süresine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda; Psikolojik İyi Oluş ($F_{5,389} = 9.171, p < .05$) puanının gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Hangi grupların birbirinden farklı olduğuna bakmak için Post-hoc karşılaştırmalar yapılmıştır. Yapılan Post-Hoc analizi (LSD) sonrasında; 21 yıl ve üstü evli olan katılımcıların puanları (Ort=70.00, SS=17.54), 0-10 yıl arası evli olan katılımcıların (Ort= 75.92, SS=17.04) ve 11 - 20 Yıl arası evli olan katılımcıların (Ort= 79.06, SS=19.61) puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.

4.2.5 Psikolojik iyi oluş ölçeği ile çocuk durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.6: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Çocuk Durumu Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları

		N	Ort.	SS	T	p
Psikolojik İyi Oluş	Evet	343	74.14	18.30	-.189	.85
	Hayır	52	74.67	18.93		

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği puanının katılımcıların çocuk durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığı incelemek amacıyla bağımsız t testi analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda; katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerinin çocuk sahibi olma durumuna göre farklılaşmadığı saptanmıştır ($p > .05$).

4.3 Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği ile Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

4.3.1 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği ile cinsiyet arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.7: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları

		N	Ort.	SS	T	p
Evlilik Uyumu	Kadın	227	136.16	20.29	-1.301	.19
	Erkek	168	138.68	18.07		

Evlilik Uyumu Ölçeği puanının katılımcıların cinsiyetlerine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelemek amacıyla bağımsız t testi analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda; katılımcıların evlilik uyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığı saptanmıştır.

4.3.2 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği ile yetişilen aile yapısı arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.8: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği Puanlarının Yetişilen Aile Yapısı Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları

		N	Ort.	SS	t	p
Evlilik Uyumu	Çekirdek	349	137.60	19.55	1.113	.27
	Geniş	46	134.41	18.12		

Evlilik Uyumu Ölçeği puanının katılımcıların yetiştiği aile yapısına göre farklılaşp farklılaşmadığı incelemek amacıyla bağımsız t testi analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda; katılımcıların evlilik uyumunun yetiştiği aile yapısına göre farklılaşmadığı saptanmıştır.

4.3.3 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği ile evlenme şekli arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.9: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği Puanının Evlenme Şekli Değişkenine Göre İncelendiği ANOVA Sonuçları

	Evlenme Şekli	N	Ort.	SS	F (p)	Farklılık (LSD)
Evlilik Uyumu	Tanışp Anlaşarak	344	137.65	19.17		
	Görücü Usulü	43	134.48	20.85	.417	
	Kaçarak	5	133.40	27.01	(.74)	-
	Yakın Akraba	3	135.00	16.03		

Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeğinin katılımcıların evlenme şekline göre farklılaşp farklılaşmadığı incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda; farklı şekilde evlenen katılımcıların, Evlilikte Uyum (F

$t_{3,391}=.417$, $p>.05$) puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4.3.4 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği ile evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.10: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği Puanının Evlilik Süresine Göre İncelendiği ANOVA Sonuçları

	Evlilik Süresi	N	Ort.	SS	F (p)	Farklılık (LSD)
Evlilik Uyumu	0-10 Yıl	114	141.04	18.21	3.537 (.03)	1>2
	11-20 Yıl	109	134.38	20.26		1>3
	21 Yıl ve Üzeri	172	136.51	19.30		

Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeğinin katılımcıların evlenme süresine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Evlilik Uyumu puanlarının gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($F_{2,392}=3.537$, $p<.05$). Hangi grupların birbirinden farklı olduğuna bakmak için Post-hoc karşılaştırmalar yapılmıştır. Yapılan Post-Hoc analizi (LSD) sonrasında; 0-10 yıl arası evli olan katılımcıların puanlarının (Ort=141.04, SS=18.21), 11-20 yıl (Ort=134.38, SS=20.26) ve 21 yıl ve üstü (Ort=136.51, SS=19.30) evli olan katılımcıların puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.

4.3.5 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği ile çocuk durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.11: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği Puanlarının Çocuk Durumu Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları

		N	Ort.	SS	t	p
Evlilik Uyumu	Evet	343	136.11	19.41	-2,989	.003
	Hayır	52	144.65	17.69		

Yapılan analiz sonucunda; çocuğu olmayan katılımcıların (Ort=144.65, SS=17.69), çocuğu olan katılımcılara (Ort=136.11, SS=19.41) oranla evlilik uyumu puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

4.3.6 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği ile çocuk sayısı arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.12: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği Puanının Çocuk Sayısına Göre İncelendiği ANOVA Sonuçları

	Çocuk Sayısı	N	Ort.	SS	F (p)	Farklılık (LSD)
Evlilik Uyumu	Sıfır	51	143.88	18.07	3.318 (.01)	3<1 3<2
	Bir	113	137.28	19.70		
	İki	208	136.68	19.48		
	Üç	21	126.19	15.32		
	Dört ve Üstü	2	138.00	16.97		

Yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda; Evlilik Uyumu ile çocuk sayısı arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($F_{4,390}=3.318$, $p<.05$). Hangi grupların birbirinden farklı olduğuna bakmak için Post-hoc karşılaştırmalar yapılmıştır. Yapılan Post-Hoc analizi (LSD) sonrasında; 3 çocuğu olan katılımcıların (Ort=126.19, SS=15.32) uyum düzeyi, çocuğu olmayan (Ort=143.88, SS=18.07), 1 çocuğu olan (Ort=137.28, SS=19.70) ve 2 çocuğu olan (Ort=136.68, SS=19.48) katılımcılara göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

4.3.7 Yakın doğu evlilik uyum ölçeği ile psikiyatrik destek arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.13: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği Puanlarının Psikiyatrik Destek Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları

		N	Ort.	SS	t	p
Evlilik Uyumu	Evet	101	132.85	20.34	-2,556	.01
	Hayır	294	138.74	18.86		

Yapılan analiz sonucunda; psikiyatrik destek almayan katılımcıların (Ort=138.74, SS=18.86) uyum düzeyleri, psikiyatrik destek alan katılımcılara (Ort=132.85, SS=20.34) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

4.4 Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği ile Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

4.4.1 Aşka ilişkin tutumlar ölçeği ile cinsiyet arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.14: Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları

		N	Ort.	SS	T	p
Tutkulu Aşk	Kadın	227	15,20	3,22	-1.643	.10
	Erkek	168	15,72	2,90		
Oyun Gibi Aşk	Kadın	227	9,10	2,29	-3.075	.002
	Erkek	168	9,86	2,54		
Arkadaşça Aşk	Kadın	227	13,71	3,62	-1.892	.05
	Erkek	168	14,43	3,82		
Mantıklı Aşk	Kadın	227	10,86	2,97	-.730	.46
	Erkek	168	11,10	3,34		
Sahiplenici Aşk	Kadın	227	12,12	2,49	-1.388	.16
	Erkek	168	12,45	2,27		
Özgeci Aşk	Kadın	227	11,79	3,13	-11.205	.000
	Erkek	168	15,13	2,63		

Yapılan analiz, Tutkulu Aşk, Arkadaşça Aşk, Mantıklı Aşk ve Sahiplenici Aşk ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p < .05$). Oyun Gibi Aşk alt boyutunda; erkek katılımcıların puanlarının (Ort=9.86, SS=2.54), kadın katılımcıların puanlarından (Ort=9.10, SS=2.29) anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Özgeci Aşk alt boyutunda; erkek katılımcıların puanlarının

(Ort=15.13, SS=2.63), kadın katılımcıların puanlarından (Ort=11.79, SS=3.13) anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.

4.4.2 Aşka ilişkin tutumlar ölçeği ile evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.15: Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği Puanının Evlilik Süresine Göre İncelendiği ANOVA Sonuçları

	Evlilik Süresi	N	Ort.	SS	F (p)	Farklılık (LSD)
Tutkulu Aşk	0-10 Yıl	114	15,88	2,90	1.851 (.15)	-
	11-20 Yıl	109	15,15	2,95		
	21 Yıl ve Üzeri	172	15,28	3,29		
Oyun Gibi Aşk	0-10 Yıl	114	9,13	2,59	1.275 (.28)	-
	11-20 Yıl	109	9,61	2,48		
	21 Yıl ve Üzeri	172	9,51	2,26		
Arkadaşça Aşk	0-10 Yıl	114	13,55	3,87	1.277 (.28)	-
	11-20 Yıl	109	14,16	3,16		
	21 Yıl ve Üzeri	172	14,23	3,94		
Mantıklı Aşk	0-10 Yıl	114	11,28	3,16	1.481 (.22)	-
	11-20 Yıl	109	11,10	2,89		
	21 Yıl ve Üzeri	172	10,66	3,26		
Sahiplenici Aşk	0-10 Yıl	114	12,14	2,38	.487 (.61)	-
	11-20 Yıl	109	12,44	2,42		
	21 Yıl ve Üzeri	172	12,23	2,41		
Özgeci Aşk	0-10 Yıl	114	12,64	3,42	7.640 (.001)	3>1 3>2
	11-20 Yıl	109	12,66	3,22		
	21 Yıl ve Üzeri	172	13,94	3,28		

Yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda; Tutkulu Aşk ($F_{2,392}=1.851$, $p>.05$); Oyun Gibi Aşk ($F_{2,392}=1.275$, $p>.05$); Arkadaşça Aşk ($F_{2,392}=1.277$, $p>.05$); Mantıklı Aşk ($F_{2,392}=1.481$, $p>.05$) ve Sahiplenici Aşk ($F_{2,392}=.487$, $p>.05$) alt boyutuyla evlilik süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Özgeci aşk alt boyutu puanlarının gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($F_{2,392}=7.460$, $p<.05$). Hangi grupların birbirinden farklı olduğuna bakmak için Post-hoc karşılaştırmalar yapılmıştır. Yapılan Post-Hoc analizi (LSD) sonrasında; 21 ve üzeri evli olan katılımcıların puanlarının (Ort=13.94, SS=3.28), 0-10 yıl arası evli (Ort=12.64, SS=3.42) ve 11-20 yıl arası evli (Ort=12.66, SS=3.22) katılımcıların puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.

4.4.3 Aşka ilişkin tutum ölçeği ile çocuk durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi

Çizelge 4.16: Aşka İlişkin Tutum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Çocuk Durumu Değişkenine Göre İncelendiği t-Testi Sonuçları

		N	Ort.	SS	T	p
Tutkulu Aşk	Evet	343	15,28	3,15	-2.218	.02
	Hayır	52	16,30	2,58		
Oyun Gibi Aşk	Evet	343	9,49	2,41	1.354	.18
	Hayır	52	9,00	2,46		
Arkadaşça Aşk	Evet	343	13,97	3,70	-.541	.59
	Hayır	52	14,28	3,85		
Mantıklı Aşk	Evet	343	10,97	3,07	.183	.85
	Hayır	52	10,88	3,54		
Sahiplenici Aşk	Evet	343	12,25	2,43	-.207	.83
	Hayır	52	12,32	2,25		
Özgeci Aşk	Evet	343	13,30	3,35	1.289	.20
	Hayır	52	12,65	3,37		

Yapılan analiz sonucunda; Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği alt boyutları Oyun Gibi Aşk, Arkadaşça Aşk, Mantıklı Aşk, Sahiplenici Aşk ve Özgeci Aşk ile çocuk durumu arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$). Tutkulu aşk alt boyutunda ise; çocuk sahibi olmayan katılımcıların (Ort=16.30, SS=2.58) tutkulu aşk

düzeyi, çocuk sahibi olan katılımcılara (Ort=16.30, SS=2.58) göre istatistiki olarak anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır.

4.5 Evli Bireylerde Evlilik Uyumu, Aşka İlişkin Tutumları ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Çizelge 4.17: Evlilik Uyumu, Aşka İlişkin Tutumlar ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeklerinden Alınan Puanlara İlişkin Korelasyon Değerleri

		1	2	3	4	5	6	7	8
1	EU	1							
2	TA	.766**	1						
3	OGA	-.303**	-	1					
			.192**						
4	AA	.477**	.569*	-	1				
				.135**					
5	MA	.070	.129*	.189**	.228**	1			
6	SA	.008	.199**	.145**	.214**	.224**	1		
7	ÖZ	.221**	.339**	.068	.322**	.137**	.388**	1	
8	PİO	-.684**	-	.230**	-	.011	.124*	-	1
			.540**		.360**			.119*	

EU: Evlilik Uyumu; TA: Tutkulu Aşk; OGA: Oyun Gibi Aşk; AA: Arkadaşça Aşk; MA: Mantıklı Aşk; SA: Sahiplenici Aşk; ÖA: Özgeci Aşk; PİO: Psikolojik İyi Oluş

4.6 Evli Bireylerde Evlilik Uyumu ve Aşka İlişkin Tutumların Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

Çizelge 4.18: Evlilik Uyumunun Psikolojik İyi Oluşu Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Yordayıcı Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
Psikolojik İyi Oluş	Sabit	190,826	2,971		64,227	,000
	Evlilik Uyumu	-,722	,039	-,684	-18,580	,000

$R = .684$ $R^2 = .468$ $R^2_{adj} = .466$, $F(1, 393) = 345.215$ $p < .05$

Evlilik uyumu puanlarıyla oluşturulan modelde; Psikolojik İyi Oluş puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir ($F(1, 393) = 345.215, p < .05$). Bu modelde; Psikolojik İyi Oluş puanlarındaki varyansın yaklaşık %46'sı açıklanmaktadır ($R^2 = .468$). Regresyon katsayılarına bakıldığında Evlilik Uyumu puanlarının ($\beta = -.684, p < .05$) negatif yönde Psikolojik İyi Oluş puanlarını yordadığı saptanmıştır.

Çizelge 4.19: Aşka İlişkin Tutumların Psikolojik İyi Oluşu Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Yordayıcı Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
	Sabit	99,539	5,918		16,819	,000
Psikolojik İyi Oluş	Tutkulu Aşk	-3,001	,302	-,507	-9,924	,000
	Oyun Gibi Aşk	,580	,326	,077	1,776	,07
	Arkadaşça Aşk	-,577	,252	-,117	-2,292	,02
	Mantıklı Aşk	,218	,253	,037	,862	,38
	Sahiplenici Aşk	1,790	,345	,235	5,195	,000
	Özgeci Aşk	-,059	,254	-,011	-,231	,81

$R = .604$ $R^2 = .364$ $R^2_{adj} = .354$, $F(6, 388) = 37.052$ $p < .05$

Aşka İlişkin Tutumlar puanlarıyla oluşturulan modelde; Psikolojik İyi Oluş puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir ($F(6, 388) = 37.052, p < .05$). Bu modelde; Psikolojik İyi Oluş puanlarındaki varyansın yaklaşık %36'sı açıklanmaktadır ($R^2 = .364$). Regresyon katsayılarına bakıldığında Tutkulu Aşk puanlarının ($\beta = -.507, p < .05$) ve Arkadaşça Aşk puanlarının ($\beta = -.117, p < .05$) negatif yönde Psikolojik İyi Oluş puanlarını yordadığı saptanmıştır. Sahiplenici Aşk puanlarının ($\beta = .231, p < .05$) pozitif yönde Psikolojik İyi Oluş puanlarını yordadığı saptanmıştır.

5.TARTIŞMA

Bu çalışmada, evli bireylerde evlilik uyumu ve aşk tutumu ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca çalışmanın değişkenlerinin, katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşma gösterip göstermediğine yönelik değerlendirmeler yapılmıştır.

İlk olarak psikolojik iyi oluş ile sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkilere dair bulgular yorumlanmış ve bakılan literatür kapsamında değerlendirilmiştir.

Psikolojik iyi oluş, cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; erkeklerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin, kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Bakılan literatürde psikolojik iyi oluş düzeyinin cinsiyete göre farklılık gösterdiğini saptayan çalışmaların olduğu görülmektedir. Kimi çalışmalarda kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu saptanmış (Al Jundy ve Talahmeh, 2017; Doğru, 2018; Savaş, 2019) kimi çalışmalarda ise araştırma bulgusuna benzer şekilde erkeklerin psikolojik iyi oluş düzeyinin kadınlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Khan ve diğerleri, 2015; Tina-Yang, 2010). Aynı zamanda, psikolojik iyi oluş düzeyinin cinsiyete göre farklılık göstermediğini bulan çalışmalarda mevcuttur (Kurt, 2018; Özenç ve Gürkan, 2019; Tütüncü, 2012; Uçar, 2018). Genel olarak literatüre bakıldığında erkeklerin stresle daha iyi başa çıkabildiğine dair sonuçlar bulunmaktadır. Erkeklerin psikolojik iyi oluş düzeyinin yüksek olmasının bir sebebi bu olabilir. Ayrıca geleneksel toplumlarda evlilik içinde kadın ve erkeklerin sorumlulukların eşit olmadığı bilinmektedir. Bu bağlamda, araştırmada erkeklerin psikolojik iyi oluşunun daha yüksek çıkmasının nedeninin; toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili olduğu da düşünülmektedir.

Psikolojik iyi oluş, ebeveyn evlilik durumu değişkenine göre incelendiğinde; katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerinin ebeveynlerinin evlilik durumuna göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Amato ve Keith (1991) yaptıkları çalışmada, boşanmış ebeveyni olan kişilerin, ebeveynli evli olan kişilere oranla düşük psikolojik iyi oluş düzeyine sahip oldukları bulunmuştur. Amato ve diğerleri (1995) yaptıkları

çalışmada, benzer şekilde, ebeveyni boşanmış olan kişilerin, ebeveyni evli olan kişilere oranla düşük psikolojik iyi oluş düzeyine sahip olduklarını saptamıştır. Araştırmamızda psikolojik iyi oluşun ebeveyn evlilik durumuna göre farklılaşmama sebebi, örneklem grubumuzun büyük çoğunun ebeveynlerinin evli olması ve örneklem dağılımının dengeli olmamasıdır.

Psikolojik iyi oluş, evlilik şekli değişkenine göre incelendiğinde; farklı şekilde evlenen katılımcıların, Psikolojik İyi Oluş düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Evlilik yasal bir kurumdur ve kişilerin daha fazla sosyal destek kaynaklarına ulaşmasını sağlayarak psikolojik iyi olma durumları üzerinde olumlu bir etki yaratmaktadır (Cotton, 1999). Kim ve McKenry (2002), evliliğin kişiler için anlamlı olduğunu, duygusal destek ve iyi olma hissi sağladığını belirtmektedir. Bu bağlamda psikolojik iyi oluş düzeyi üzerinden evlilik şeklinden ziyade kişilerin genel olarak evli olma durumunun etkili olduğu düşünülmektedir.

Psikolojik iyi oluş, evlilik süresi değişkenine göre incelendiğinde; 21 yıl ve üstü evli olan katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeyleri, 0-10 yıl arası evli olan katılımcıların ve 11 - 20 Yıl arası evli olan katılımcıların düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Daş (2019) yaptığı çalışmada, ilk 5 yıl evli olan kişilerin evlilikte uyum puanlarının en yüksek olduğu, 6-14 yıl evli olan kişilerin ise en düşük puanlar aldığını saptamıştır. Van Laningham, Johnson ve Amato (2001), evlilikte mutlu olma durumunu, evlilik süresine bağlı olarak değişiklik gösterdiğini, evlenme öncesinde veya evliliğin ilk zamanlarda özellikle ebeveyn olmadan önce yüksek olduğunu, daha sonraki yıllarda ise mutluluk düzeyinde düşüşlerin yaşanabildiğini belirtmiştir. Bu bağlamda farklı evlilik sürelerinin tek başına psikolojik iyi oluş üzerinde etkili olmadığı, daha sonraki çalışmalarda farklı değişkenlerle birlikte incelenmesinin daha sağlıklı olacağı düşünülmektedir.

Psikolojik iyi oluş, çocuk sahibi olma değişkenine göre incelendiğinde; katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerinin çocuk sahibi olma durumuna göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Bakılan literatürde genellikle araştırmamızın bulgusuna benzer şekilde, çocuk sahibi olma durumunun psikolojik iyi oluş üzerinde anlamlı bir farklılık göstermediği sonucunu bulan çalışmaların olduğu görülmektedir (Kalkan, 2020; Özbek, 2016). Evlilik içinde çocuk sahibi olmak önemli değişimlere neden olmaktadır ve bu değişimlerin psikolojik iyi oluş üzerinde etkili olacağı düşünülmüştür ancak istenilen bir gebeliğin olması, eşler arasında çocuk

sorumluluğunun dengeli paylaşımı gibi etkenlerin psikolojik iyi oluşun çocuk sahibi olma durumuna göre farklılaşmamasının nedeni olabilir.

Araştırmanın ikinci olarak evlilik uyumu ile sosyo-demografik değişkenleri arasındaki ilişkilere dair bulgular yorumlanmış ve bakılan literatür kapsamında değerlendirilmiştir.

Evlilik uyumu, cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; katılımcıların evlilik uyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Literatür incelendiğinde, evlilik uyumu ile cinsiyet arasındaki ilişkiye dair farklı sonuçların olduğu görülmektedir. Bazı çalışmalarda, erkeklerin evlilik uyumunun, kadınlardan daha yüksek olduğunu bulunmuştur (Jackson ve diğerleri, 2014; Şener ve Terzioğlu, 2002; Yıldız, 2012). Bazı çalışmalar da ise çalışma bulgumuza benzer şekilde, evlilik uyumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (Çavuşoğlu, 2011; Erişti, 2010; Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006).

Evlilik uyumu, yetişilen aile yapısı (çekirdek ve geniş aile) değişkenine göre incelendiğinde; katılımcıların evlilik uyumunun yetiştiği aile yapısına göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Wilcoxon ve Hovestadt (1985) kişilerin yetiştikleri aile yapıları birbirine benzediğinde evliliklerinden alabilecekleri doyumun arttığını belirtmiştir. Kocadere (1995), yetiştiğimiz ailelerin romantik ilişkilerde rolü olduğunu belirtmiştir ve kişilerin yetiştiği aile yapısı ile eş olarak seçtiği kişinin aile yapısı benzer olduğunda ilişkilerindeki mutluluk düzeylerinin yüksek olduğunu bulmuştur. Sabatelli ve Bartle-Haring (2003) kişilerin kök aile yapıları ile evlilik uyumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptamıştır. Araştırmamızda literatürden farklı olarak evlilik uyumunun, yetişilen aile yapısına göre farklılık göstermemesinin sebebi, ulaştığımız grubun özelliklerinden kaynaklanabilir. Daha sonraki çalışmalar için örneklem sayısını arttırmanın yararlı olacağı düşünülmektedir.

Evlilik uyumu, evlenme şekline (tanışıp anlaşarak, görücü usulü, kaçarak ve yakın akraba) değişkenine göre incelendiğinde; katılımcıların evlilik uyumunun, evlenme şekline göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Şendil ve Korkut (2008) yaptıkları çalışmada, anlaşarak evlenen kişilerin evlilik uyumunun, görücü usulü evlenen kişilerden anlamlı şekilde daha yüksek olduğu saptamıştır. Benzer şekilde yapılan bir çalışmada, kendi seçimi ile evlenen kişilerin evlilik doyumlarının, görücü usulü evlenenlerden anlamlı olarak yüksek olduğu bulunmuştur (Arif ve Fatima, 2015).

Cingisiz(2010) çalışmasında, evlenmeden önce arkadaşlık yapan katılımcıların evlilik doyumunun görücü usulü evlenen öğretmenlerin evlilik doyumlarından daha fazla olduğunu saptamıştır. Zeytinoğlu (2013) yaptığı çalışmasında araştırma sonucumuza benzer şekilde, evlenme şekli ile evlilik doyumu arasında bir ilişki olmadığını saptamıştır. Türk toplumunda evlilik öncesi söz, nişan gibi belli merasimlerin olduğu görülmektedir ve görücü usulü olarak tanışan kişilerde birbirlerini tanımak, anlamak ve anlaşmak için bu tür merasimlerin yarattığı süreci değerlendirmektedir. Bu durum görücü usulü ile anlaşarak evlenme arasındaki fark olan birbirini tanıma noktasını paralel hale getirmektedir ve araştırmamızın evlenme şekline göre evlilik uyumunun farklılaşmamasının nedeni olarak düşünülmektedir.

Evlilik uyumu, evlilik süresi değişkenine göre incelendiğinde; 0-10 yıl arası evli olan katılımcıların evlilik uyumu, 11-20 yıl ve 21 yıl ve üstü anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Tuzcu (2017) yaptığı çalışmasında benzer şekilde, evlilik süresi ile evlilik uyumu arasında bir ilişki olduğunu ve evliliğin ilk yıllarında evlilik uyumunun daha yüksek olduğunu saptamıştır. Islam, Shahrier ve Shimu (2015) yaptıkları çalışmada, evlilik süresi uzadıkça evlilik uyumunun azaldığını bulmuştur. Günay (2020) yaptığı çalışmasında, evlilik uyumunun evlilik süresine göre farklılaşmadığını saptamıştır. Araştırmada 0-10 yıl arası evli olanların, daha uzun süreli evli olanlara göre evlilik uyumunun yüksek çıkma nedeninin; evliliğin başındaki heyecan ve sevgi dolu hallerin kişilerin evlilik uyumunu arttırması olarak düşünülmektedir.

Evlilik uyumu, çocuk durumu ve çocuk sayısı değişkenlerine göre incelendiğinde; çocuğu olmayan katılımcıların, çocuğu olan katılımcılara oranla evlilik uyumunun daha yüksek olduğu saptanmıştır. 3 çocuğu olan katılımcıların uyum düzeyi; çocuğu olmayan, 1 çocuğu olan ve 2 çocuğu olan katılımcılara göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Waldron ve Routh (1981) yaptığı çalışmasında, kadınların çocuğun olmasıyla birlikte evlilik uyumunun düştüğünü saptamıştır. MacLean (2001) ise erkekler üzerinde bir yaptığı çalışmasında, eş ilişkisinin ve iletişiminin, çocuğun sorumluluklarına ayrılan zaman nedeniyle azaldığını ve bu nedenle çocuk sahibi olmanın, erkeklerin evlilik doyumlarını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Guo ve Huang (2005), çocuk sayısı ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu, çocuk sayısı arttıkça doyumun da arttığını saptamıştır. Fışlıoğlu (1992) yaptığı çalışmasında farklı olarak çocuk sahibi olmanın evliliği etkilemediğini

bulmuştur. Yalçın (2014) benzer şekilde çocuk sayısı ile evlilik uyumu arasında ilişki olmadığını saptamıştır. Çocuğun olması ve çocuk sayısının artması, ev içi sorumluluğun artmasına ve eşlerin birbiriyle geçireceği zamanın azalmasına neden olabilmektedir. Bu bağlamda, çocuğu olan ve yüksek sayıda çocuk evlilik uyumunda düşmeye neden olması beklenen bir sonuçtur.

Araştırmamızda sosyo-demografik formda bulunan psikiyatrik destek değişkeni, bir uzmandan alınan psikolojik danışmanlığı ya da psikiyatriden alınan ilaç desteğini kapsamaktadır. Evlilik uyumu, psikiyatrik destek değişkenine göre incelendiğinde; psikiyatrik destek almayan katılımcıların uyum düzeyleri, psikiyatrik destek alan katılımcılara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kişiler, kimi zaman karşılaştıkları problemlerin çözümüne yönelik yardım arayışına girebilir ve yaşadıkları problemlere yönelik uzman desteği alabilirler. Karney ve Bradbury (1995), kişiler için stres veren olayların evlilik dışında farklı bir alanda olsa dahi evlilik uyumunu etkilediğini belirtmektedir. Benzer şekilde Bodenmann, Ledermann ve Bradbury (2007), evlilik dışı oluşan streslerin, evlilik için olumsuz etkiye sahip olduğu vurgulamaktadır. Bu bağlamda araştırmaya katılan kişilerin destek aldıkları sorun alanlarının, evliliklerini etkilediğini söylemek mümkündür.

Araştırmanın üçüncü olarak aşka ilişkin tutumlar alt boyutları ile sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkilere dair bulgular yorumlanmış ve bakılan literatür kapsamında değerlendirilmiştir.

Aşka İlişkin Tutumlar alt boyutları cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; tutkulu aşk, arkadaşça aşk, mantıklı aşk ve sahiplenici aşk ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Oyun gibi aşk ve özgeci aşk alt boyutlarında; erkek katılımcıların puanlarının, kadın katılımcıların puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Tüfekçi (2008) yaptığı çalışmasında, çalışmamızın bulgularına benzer şekilde, erkeklerde oyun gibi aşk ve özgeci aşk boyutlarında, kadınlara göre daha fazla eğim gösterdiğini saptamıştır. Ayrıca arkadaşça aşk, mantıklı aşk ve sahiplenici aşk boyutları ile cinsiyet arasında bir farklılık saptamamıştır. Neto (2007) yaptığı çalışmasında, oyun gibi aşk boyutunda, erkeklerin puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğunu saptamıştır. Tetik (2018) kadınlarda arkadaşça aşk biçiminin, erkeklere oranla daha fazla görüldüğünü bulmuştur. Rumeli (2020) yaptığı çalışmasında, sahiplenici aşk ve mantıklı aşk boyutlarının kadınlarda yüksek; özgeci aşk ve oyun gibi aşk boyutlarının ise

erkeklerde anlamlı düzeyde yüksek olduğunu saptamıştır. Tutkulu aşk ve arkadaşça aşk boyutlarının ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini bulmuştur.

Aşka İlişkin Tutumlar alt boyutları evlilik süresi değişkenine göre incelendiğinde; tutkulu aşk, oyun gibi aşk, arkadaşça aşk, mantıklı aşk ve sahiplenici aşk alt boyutuyla evlilik süresi arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Özgeci aşk alt boyutunda ise 21 ve üzeri evli olan katılımcıların puanlarının, 0-10 yıl arası evli ve 11-20 yıl arası evli katılımcıların puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Grote ve Frieze (1998), benzer şekilde özgeci aşk ile ilişki süresinin uzaması arasında ilişki olduğu saptamıştır. Öner (2016) ise yaptığı çalışmada, evlilik süresi ile aşka ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir ilişki saptamamıştır. Özgeci aşk, karşısındaki kişinin kusurları olmasına rağmen onu sevmeyi ve onun iyiliğini düşünmeyi içeren bir aşk biçimidir (Lee, 1977). Özgeci aşka sahip bireylerin, genellikle affedici ve destekleyici oldukları görülmektedir (Lasswell ve Lasswell, 1976). Evliliklerin sürdürülebilmesi ve sürelerinin uzun olabilmesi için destekleyici ve affedici olmanın önemli olduğu düşünülmektedir ve uzun süreli evli kişilerin özgeci aşk biçiminin yüksek olması beklenen bir sonuçtur.

Aşka İlişkin Tutumlar alt boyutları çocuk durumu değişkenine göre incelendiğinde; oyun gibi aşk, arkadaşça aşk, mantıklı aşk, sahiplenici aşk ve özgeci aşk ile çocuk durumu arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Tutkulu aşk alt boyutunda ise; çocuk sahibi olmayan katılımcıların tutkulu aşk düzeyi, çocuk sahibi olan katılımcılara göre istatistiki olarak anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. Tutkulu aşk cinsellik ve fiziksel çekiciliğin önemli olduğu bir aşk türüdür. Literatürde çocuğu olmayanların cinsel doyumlarının, çocuğu olanlardan yüksek olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Araştırmadaki sonucun bununla bağlantısının olabileceği düşünülmektedir. Lafcı (2014) yaptığı çalışmada, benzer şekilde çocuğu olmayan kişilerin tutkulu aşk biçiminin yüksek olduğunu saptamıştır.

Araştırmanın son olarak evlilik uyumu ve aşka ilişkin tutumların psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisine dair bulgular yorumlanmış ve bakılan literatür kapsamında değerlendirilmiştir.

Evlilik Uyumu puanlarının negatif yönde Psikolojik İyi Oluş puanlarını yordadığı saptanmıştır. Psikolojik iyi oluş değişkenini ölçen ölçekte yüksek puan düşük psikolojik iyi oluş düzeyini göstermesi nedeniyle bulguyu evlilik uyumunun artması

psikolojik iyi oluş düzeyini arttırdığı olarak yorumlayabiliriz. Literatüre baktığımızda, çalışma bulgusuna benzer sonuçların bulunduğu görülmektedir. Proulx, Helms ve Buehler (2007) yaptıkları çalışmada, psikolojik iyi oluş ile evlilik uyumu arasında pozitif yönde bir ilişki saptamıştır. Hüsrevoğlu (2019), yaptığı çalışmada psikolojik iyi oluş ile evlilik doyumu arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu bulmuştur. Evlilik içindeki paylaşımların, eş desteğinin ve ev içi sorunlara yönelik ortak karar vermenin evlilik doyumunu arttırdığını; bu durumların kişiye huzur verdiği, verimli hissettirdiği ve psikolojik olarak daha iyi hissettiği belirtilmektedir (Kharpuri ve Priya, 2019).

Psikolojik iyi oluş düzeyini, tutkulu aşk ve arkadaşça aşk negatif yönde yordadığı saptanmıştır. Sahiplenici aşk stiline ise psikolojik iyi oluş düzeyini pozitif yönde yordadığı saptanmıştır. Psikolojik iyi oluş değişkenini ölçen ölçekte yüksek puan düşük psikolojik iyi oluş düzeyini göstermesi nedeniyle bulguyu tutkulu aşkın ve arkadaşça aşkın artması psikolojik iyi oluş düzeyini arttırdığı ve sahiplenici aşkın artmasının ise psikolojik iyi oluşu azalttığı olarak yorumlayabiliriz. Meeks, Hendrick ve Hendrick (1998) yaptığı çalışmada, tutkulu aşk ve özgeci aşk ile öznel iyi oluş arasında pozitif yönde, sahiplenici aşk ve oyun gibi aşk ile negatif yönde bir ilişki olduğunu saptamıştır. Uzun-Özer ve Tezer (2008), aşka ilişkin tutumların, olumlu ve olumsuz duyguları yordayıcılığını incelemiş ve araştırmanın sonucunda; tutkulu aşkın hem olumlu hem de olumsuz duyguyu yordadığını; sahiplenici aşk ve özgeci aşkın ise olumsuz duygunun anlamlı düzeyde yordayıcıları olduğunu saptamıştır. Büyükşahin ve Hovardaoğlu (2004), mutluluk düzeyi ile aşka ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiş ve tutkulu aşk ve özgeci aşk ile mutluluk düzeyi arasında pozitif; oyun gibi aşk ile mutluluk düzeyi arasında negatif ilişki saptamıştır. Sahiplenici aşkların, kıskançlık, bencillik ve güvensiz tutumlar sergilediği görülmektedir ve kişinin olumsuz duygular yaşamasına neden olabilmektedir (Uzun-Özer ve Tezer, 2008). Bu anlamda psikolojik iyi oluş üzerinde negatif bir etkiye sahip olması beklenen bir durumdur. Tutkulu aşk, olumlu ve olumsuz duyguların bir arada görüldüğü aşk stildir ve tutkulu aşık kişiler, ilişkilerinde bekledikleri karşılıkları alırlarsa iyi hissettikleri eğer karşılık alamazlar ise acı çektikleri görülmektedir (Hatfield ve Rapson, 1993). Çalışmamızda tutkulu aşkın psikolojik iyi olma halini olumlu etkilemesinin nedeninin, katılımcıların aşklarına karşılık bulması ve bu nedenle iyi hissetmeleri olarak düşünülmektedir. Ancak aşk stillerine yönelik

algular kişilerin toplumsal değerleriyle ilişkilidir. Bireyselliğin 3n planda olduğu toplumlarda tutkulu aşk mutluluk gibi olumlu niteliklerle ile ilişkilendirilirken kolektivist toplumlarda acı veya kıskançlık olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda k3lt3rel yapılar aşk algısı ve iyi olma hali 3zerinde etkili olmaktadır (Kim ve Hatfield, 2004) ve aşk stillerinin psikolojik iyi oluş 3zerindeki etkisine y3nelik literat3rde farklı sonuçlara rastlanma nedeninin ulaşılan 3rneklemin k3lt3rel yapısıyla alakalı olabileceği d3ř3n3lmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma, Türkiye genelinde yaşayan kişilerle yapılmış ve kültür faktörü göz ardı edilmiştir ancak literatüre bakıldığında aşk kavramının kültürden kültüre farklılık gösterebileceği görülmüştür. Bu nedenle daha sonraki çalışmalarda kültür faktörüyle ele alınmasının yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Daha sonra yapılacak çalışmalarda kırsal ve kentsel bölgede yaşayan bireyler arasındaki aşka yönelik farklar da araştırılabilir.

Araştırmaya katılan bireyler gönüllülük esasına göre katılım göstermiştir. Bu sebeple daha fazla örnekleme ulaşılarak ve sosyo-demografik özelliklerin eşit dağılımına dikkat ederek, konuya dair daha kapsamlı bir çalışma yapılabilir.

Araştırmada katılımcıların psikolojik iyi oluş ve evlilik uyumunu etkileyen birçok değişkenin olduğu görülmüştür ve araştırmanın bulguları ışığında hem psikolojik iyi oluş hem de evlilik uyumu düzeyini arttırmaya dair programlar veya eğitimler hazırlanabilir.

Araştırmanın örneklemini evli bireyler oluşturmaktadır. Bu tarz bir çalışma evli olmayan ancak ilişki yaşayan ya da evlenmiş ancak boşanmış bir örneklem ile yeniden yapılabilir. Buna ek olarak araştırmanın benzeri çiftlerin birlikte katılımı ile yeniden yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Açıkkel, M.** (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Aşk Biçimleri Ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. .Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Akar, H.** (2005). *Psikiyatrik Yardım Talebi Olanlar İle Yardım Talebi Olmayan Ve Boşanma Aşamasında Olan Çiftlerde Çift Uyumu Ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması*. Uzmanlık Tezi, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hatalıkları Eğitim Ve Araştırma Hastanesi 12. Psikiyatri Birimi, İstanbul, Türkiye.
- Akdağ, F.** (2014). *Evli Bireylerde Psikolojik İyi Oluşun Kök Aile ile İlişkiler, Benlik Saygısı ve Evlilik Doyumu Açısından Yordanması*. .Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Akdoğan, A. ve Polatçı, S.**, (2013). "Psikolojik Sermayenin Performans Üzerindeki Etkisinde İş Aile Yayılımı ve Psikolojik İyi Oluşun Etkisi", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), pp. 273--294.
- Aktaş, S.** (2009). *Eşlerden Birinin Kaygı Düzeyi İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Aktürk, E. B.** (2006). *Marital Satisfaction In Turkish Remarried Families: Comparison Among Marital Status, Effect Of Stepchildren, And Contributing Factors*. Yayınlanmamış Yüksek Lians Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Amato, P. R. & Keith, B.**, (1991). "Parental Divorce and Adult Well-Being: A Meta Analysis", *Journal of Marriage and Family*, 53(1), pp. 43-58.
- Amato, P. R., Loomis, L. S. & Booth, A.**, (1995). "Parental Divorce, Marital Conflict, and Offspring Well-being during Early Adulthood" , *Social Forces*, 73(3), pp. 895-915.
- Arif, N. & Fatima, I.**, (2015). "Marital Satisfaction in Different Types of Marriage", *Pakistan Journal of Social and Clinical Psychology*, 13(1), pp. 36-40.
- Atak, H. ve Taştan, N.**, (2012). "Romantik İlişkiler Ve Aşk", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), pp. 520-546.
- Ayer, F. D.** (2016). *Evlilik Doyumunun, Eş Desteği, Evlilik İletişim Şekilleri ve Psikolojik İyi Oluş İle İlişkisi*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Bayraktaroglu, H. T., Tezer, M., Beyazit, U. ve Çakici, E. T.**, (2017). "The Development and Assessment of Psychometric Properties Of Near East Marital Adjustment Scale", *International Journal of Educational Sciences*, 19(2-3), pp. 205-213.

- Berber-Çelik, Ç.**, (2018). "Bağlanma Stilleri, Psikolojik İyi Oluş ve Sosyal Güvende Hissetme: Aralarındaki İlişki Ne?", *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(25), pp. 27-40.
- Beydoğan-Tangör, B. ve Curun, F.**, (2016). "Psikolojik İyi Oluşun Yordayıcıları Olarak Bireysel Farklılıklar:Özgünlük, Benlik Saygısı ve Sürekli Kaygı", *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), pp.1-13.
- Bodenmann, G., Ledermann, T. & Bradbury, T. N.**, (2007). "Stress, Sex and Satisfaction in Marriage", *Personal Relationships*, 14(4), pp. 407-425.
- Brown, R.**, (1994). "Romantic Love and the Selection Criteria of Male and Female Korean Collage Students", *The Journal of Social Psychology*, 134(2), pp. 183-189.
- Buss, D. M.**, (1988). "The evolution of Human Intrasexual Competition:Tactics of Mate Attraction", *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(4), pp. 616-628.
- Büyükşahin, A.**, (2006). *Yakın İlişkilerde Bağlanım: Yatırım Modelinin Bağlanma Stilleri ve Bazı İlişkisel Değişkenler Yönünden İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Büyükşahin, A. ve Hovardaoğlu, S.**, (2004). "Çiftlerin Aşka İlişkin Tutumları'nın Lee'nin Çok Boyutlu Aşk Biçimleri Kapsamında İncelenmesi", *Türk Psikoloji Dergisi*, 19(54), pp. 59-72.
- Canel, A.**, (2007). *Ailede Problem Çözme, Evlilik Doyumu ve Örnek Bir Grup Çalışmasının Sınanması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Cenkseven, F. ve Akbaş, T.**, (2007). "Üniversite Öğrencilerinde Öznel ve Psikolojik İyi Olmanın Yordayıcılarının İncelenmesi", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), pp. 43-65.
- Ceylan, F. G.**, (1994). *Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimindeki Tercih ve Beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, Türkiye.
- Cingisiz, N.**, (2010). *Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Duygusal Zekaları İle Evlilik Doyumları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, Türkiye.
- Costa, G. L. ve diğerleri**, (2014). "Adult Attachment, Love Styles, Relationship Experiences and Subjective well-being: Cross-cultural and Gender Comparison Between Americans, Portuguese, and Mozambicans", *Social Indicators Research*, 119(2), pp. 823-852.
- Cotton, S. R.**, (1999). "Marital Status and Mental Health Revisited: Examining the Importance of Risk Factor and Resources", *Family Relations*, 48(3), pp. 225-234.
- Çavuşoğlu, Z. Ş.** (2011). *Bağlanma Stilleri Evlilik Uyumu ve Aldatma Eğilimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.

- Çift-Arıdağ, N., Erus, S. M. & Ünsal-Seydooğulları, S.,** (2019). "Eş Desteğininin Evlilik Doyumu Ve Psikolojik İyi Oluş İle İlişkisi", *Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(71), pp. 1014-1024.
- Daş, M.,** (2019). *Evli Bireylerin Evlilikte Uyum ve Eş Destek Düzeyleri İle Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,İstanbul, Türkiye.
- Deci, E. L. & Ryan, R. M.,** (2008). "Hedonia, Eudaimonia And WellBeing; An Introduction", *Journal of Happiness Studies*, 9, pp. 1-11.
- Demirci, İ. & Şar, A. H.,** (2017). "Kendini Bilme ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergileri*, 6(5), pp. 2710-2728.
- Diener, E.,** (1984). "Subjective Well-Being", *Psychological Bulletin*, 95(3), pp. 542-575.
- Diener, E.,** (2000). "Subjective Well-Being:The Science of Happiness and aProposal for a National İndex", *American Psychologist*, 55(1), pp. 34-43.
- Doğru, N.** (2018). *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Stres, Stresle Başa Çıkma Tarzları Ve Sosyala Destek Değişkenleri Bakımından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.Ankara, Türkiye.
- Dökmen, Ü.** (1999). *Sanatta Ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları Ve Empati*. İstanbul:Sistem Yayınları.
- Dündar, Z. ve Demirli, C.,** (2018). "Medeni Durumları Farklı Olan Çalışanların Psikolojik İyi Olma Düzeylerinin İncelenmesi", *The Journal of Educational Reflections*, 2(2), pp. 1-10.
- Epstein, N., Baucom, D. H. & Rankin, L. A.,** (1993). "Treatment Of Marital Conflict: A Cognitive-Behavioral Approach", *Clinical Psychology Review*, 13(1), pp. 45-57.
- Erbek, E. ve diğerleri,** (2005). "Evlilik Uyumu", *Düşünen Adam* , 18(1), pp. 39-47.
- Ercan, H.,** 2016, "Üniversite Öğrencilerinin Aşk Stilllerinin Demografik Değişkenler ve Ana Babaya Bağlanması ile İlişkisi" , *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), pp. 25-37.
- Erdinç, İ.** (2018). *Evli Çiftlerde, Evlilik Uyumu, Cinsel Yaşam Doyumu Ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Erdoğan, S.** (2007). *Evlilik Uyumu ile Psikiyatrik Rahatsızlıklar, Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki*. YayınlanmamışUzmanlık Tezi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı, Ankara, Türkiye.
- Erdoğan-Taycan, S. ve Çepik-Kuruoğlu, A.,** (2014). "Evlilik Uyumu İle Bağlanma Stilleri Ve Mizaç Ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi", *Türk Psikiyatri Dergisi*, 25(1), pp. 9-18.

- Eren, E.**, (2019). *Romantik İlişkilerde Bağışlamanın Aşk Biçimlerine Göre Yordanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Erişti, A.**, (2010). *Bağlanma Stilleri, Kişilik Özellikleri Ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Entitüsü, İzmir, Türkiye.
- Eroğlu, F.**, (2017). *Evli Bireylerde Psikolojik İyi Oluş İle Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul,, Türkiye.
- Ersanlı, K. ve Kalkan, M.**, (2008). *Evlilik İlişkilerini Geliştirme Kuram Ve Uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Fişek, G. O. ve Scherler, H. R.**, (1996). "Toplumsal Değişim ve Eşler: Cinsiyet Senaryolarının Sınırlarını Genişletme Amaçlı Bir Terapi Yaklaşımı", *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(36), pp. 1-11.
- Fışiloğlu, H.**, (1992). "Lisans Üstü Öğrencilerinin Evlilik Uyumu", *Psikoloji Dergisi*, 7(28), pp. 16-23.
- Framo, J. L.**, (1996). "A Personal Retrospective Of The Family Therapy Field:Then And Now", *Journal of Marital and Family Therapy*, Issue 22, pp. 239-316.
- Fujita, F.**, (1991). *An Investigation of the Relation Between Extroversion, Neuroticism, Positive Affect and Negative Affect*. Master's Thesis, University of Illinois.
- Geçgin, F. M. ve Sahranç, Ü.**, (2017). "Belirsizliğe Tahammülsüzlük İle Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki", *Sakarya University Journal Of Education*, 7(4), pp. 739-755.
- Geçtan, E.**, (2007). *İnsan Olmak*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Gökçe-Türk, E. ve Demirli-Yıldız, A.**, (2017). "Aşk Biçemleri, İlişki Doyumu ve Yalnızlık: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma", *Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), pp. 97-109.
- Gökmen, A.**, (2001). *Evli Eşlerin Birbirine Yönelik Kontrolçülük ve Bağımlılık Algularının Evlilik Doyumu Üzerindeki Etkisi*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Grote, N. K. ve Frieze, I. H.**, (1998). "Remembrance of Things Past: Perceptions of Marital Love From its Beginnings to the Present", *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(1), pp. 91-109.
- Guo, B. ve Huang, J.**, (2005). "Marital and Sexual Satisfaction in Chinese Families: Exploring the Moderating Effects", *Journal of Sex & Marital Therapy*, 31(1), pp. 21-29.
- Gülyüksel-Akdağ, F. ve Çankaya, Z. C.**, (2015). "Evli Bireylerde Psikolojik İyi Oluşun Yordanması", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), pp. 646-662.

- Günay, A. R.**, (2020). *Çocuk Sahibi Bireylerin Evlilik Uyumu, Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Aile İşlevselliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Tokat, Türkiye.
- H.Grych, J., Seid, M. & Fincham, F. D.**, (1992). "Assessing Marital Conflict from the Child's Perspective: The Children's Perception of Interparental Conflict Scale", *Child Development*, 63(3), pp. 558-572.
- Hamurcu, H.**, (2011). *Ergenlerin Yetkinlik İnançları ve Psikolojik İyi Oluşlarını Yordamada Psikolojik İhtiyaçlar*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, Türkiye.
- Hawkins, D. N. ve Booth, A.**, (2005), "Unhappily Ever After; Effects of Log-Term, Low-Quality Marriages on Well-Being", *Social Forces*, 84(1), pp. 451-471.
- Hazan, C. & Shaver, P.**, (1987). "Romantic Love Conceptualized as an Attachment Process", *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), pp. 511-524.
- Hefferon, K. & Boniwell, I.**, (2014). *Pozitif Psikoloji: Kuram, Araştırma ve Uygulamalar*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık,
- Helvacı, F. K.**, (2012). *Romantik İlişkilerde Sorun Çözme ve Sosyal İlginin Aşka İlişkin Tutumlarla İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun, Türkiye.
- Hendrick, C. & Hendrick, S.**, (1986). "A Theory and Method of Love", *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(2), pp. 392-402.
- Hendrick, C., Hendrick, S. S. & Dicke, A.**, (1998). "The Love Attitudes Scale: Short Form", *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(2), pp. 147-159.
- Hendrick, S. S., Dicke, A. & Hendrick, C.**, (1998). "The Relationship Assessment Scale", *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(1), pp. 137-142.
- Hojjat, M.**, (2000). "Sex Differences and Perceptions of Conflict in Romantic Relationships", *Journal of Social and Personal Relationships*, 17(4-5), pp. 598-617.
- Hortaçsu, N.**, (2002). *Çocuklukta İlişkiler: Ana Baba Kardeş ve Arkadaşlar*. Ankara: İmge Kitabevi
- Huppert, F. A.**, (2009). "Psychological Well-Being: Evidence Regarding its Causes and Consequences", *Applied Psychology; Health and Well-Being*, 1(2), pp. 137-164.
- Islam, N., Shahrier, A. & Shimu, N. S.**, (2015). "Effects of Socio-demographic Factor on the Marital Adjustment of Working Women in Bangladesh", *Journal of Life Earth Science*, Cilt 10, pp. 31-38.
- Jackson, J. B., Miller, R. B., Oka, M. ve Henry, R. G.**, (2014). "Gender Differences in Marital Satisfaction: A Meta-analysis", *Journal of Marriage and Family*, 76(1), pp. 105-129.

- Jundy, N. I. A. & Talahmeh, J. A.,** (2017). "Degrees of Psychological Well-Being among Students of Palestinian Universities in Hebron Governorate", *Journal of Educational and Psychological Studies*, 11(2), pp. 337-351.
- Kalkan, A.** (2020). *Öğretmenlerde Evlilik Doyumu ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki: Adana İli Örneği*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi , Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Mersin, Türkiye.
- Kalkanlı, M. ve Ersanlı, E.,** (2008). "Bilişsel-Davranışçı Yaklaşım Dayalı Evlilik İlişisini Geliştirme Programının Evli Bireylerin Evlilik Uyumuna Etkisi", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* , 8(3), pp. 965-986.
- Kalkan, M.,** (2002). *Evlilik İlişisini Geliştirme Programının, Evlilerin Evlilik Uyum Düzeyine Etkisi*. Doktora Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, Türkiye.
- Kaplan, E.,** (2018). *Eşlerin Duygusal Zekalarının Psikolojik İyi Oluşları Üzerine Etkisi*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Karney, B. R. & Bradbury, T. N.,** (1997). "Neuroticism, Marital Interaction, and the Trajectory of Marital Satisfaction", *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(5), pp. 1075-1092.
- Keçeli, A.,** (2020). *Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeyinin ve Sosyal Medya Bağımlılığının Evlilik Doyumu Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Keyes, C. L., Smhmotkin, D. & Ryff, C. D.,** (2002). "Optimizing Well-Being: The Empirical Encounter Of Two Traditions", *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), pp. 1007-1022.
- Khan, Y., Taghdisi, M. H. & Nourijelyani, K.,** (2015). "Psychological Well-Being (Pwb) Of School Adolescents Aged 12- 18 Yr, Its Correlation With General Levels Of Physical Activity (Pa) And Socio-Demographic Factors In Gilgit, Pakistan", *Iran J Public Health*, 44(6), pp. 804-813.
- Kharपुरi, F. L. & Priya, M.,** (2019). "Role of Gender and Length of Marriage in Marital Satisfaction and Psychological Well-being", *Oxidation Communications*, 42(3), pp. 415-432.
- Kim, H. K. & Mckenry, P. C.,** (2002). "The Relationship Between Marriage and Psychological Well-Being", *Journal of Family Issues*, 23(8), pp. 885-911.
- Kim, J. & Hatfield, E.,** (2004). "Love Types And Subjective Well-Being: A Cross Cultural Study", *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 32(2), pp. 173-182.
- Kocadere, M.,** (1995). *İyi ve Kötü Evliliklerin Özelliklerini Belirlemeye Yönelik Betimsel Bir Çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Kocayörük, E.,** (2012). "Öz-belirleme Kuramı Açısından Ergenlerin Anne Baba Algısı İle Duyuşsal İyi Oluşları Arasındaki İlişki", *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), pp. 24-37.

- Koydemir, S., Selşik, Z. E. S. & Tezer, E.,** (2005). "Evlilik Uyumu Ve Mükemmeliyetçilik Boyutları Arasındaki İlişkiler", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(23), pp. 65-75.
- Kublay, D. ve Oktan, V.,** (2015). "Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), pp. 25-35.
- Kurt, N.,** (2018). *Öğretmenlerin Psikolojik Sermaye Algıları ile Psikolojik İyi Oluşları ve İş Doyumları Arasındaki İlişki*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Lafçı, P.,** (2014). *Evli Bireylerin Aşka İlişkin Tutumları ile Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye.
- Lasswell, T. E. & Lasswell, M. E.,** (1976). "I Love You But I'm Not In Love with You" *Journal of Marital and Family Therapy*, 2(3), pp. 211-224.
- Lee, J. A.,** (1977). "A typology of Styles of Loving", *Personality and Social Psychology Bulletin*, 3(2), pp. 173-182.
- Levine, T. R., Aune, K. S. & Park, H. S.,** (2006). "Love Styles and Communication in Relationships: Partner Preferences, Initiation, and Intensification", *Communication Quarterly*, 54(4), pp. 465-486.
- Lopez, J. L., Riggs, S. A., Pollard, S. E. ve Hook, J. N.,** (2011). "Religious Commitment, Adult Attachment and Marital Adjustment İn Newly Married Couples", *Journal Of Family Psychology*, 25(2), pp. 301-309.
- Maclean, A. P.,** (2001). *Attachment in Marriage: Predicting Marital Satisfaction from Partner Matching Using a Three-Group Typology of Adult Attachment Style*. Unpublished Doctoral Dissertetion, Purdue Univerity, West Lafayette.
- McGuirk, E. M. & Pettijohn, T. F.,** (2008). "Birth Order and Romantic Relationship Styles and Attitudes in College Students", *North American Journal of Psychology*, 10(1), pp. 37-52.
- Meeks, B. S., Hendrick, S. S. & Hendrich, C.,** (1998). "Communication, Love and Relationship Satisfaction", *Journal of Social and Personal Relationships*, Cilt 15, pp. 755-773.
- Myers, J. E. & Shurts, W.,** (2002). "Measuring Positive Emotionality: A Review of Instruments Assessing Love", *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 34(4), pp. 238-254.
- Neto, F.,** (2007). "Love Styles: a Cross-culturel Study of Britishi Indian and Portuguese College Students", *Journal of Comparative Family Studies*, pp. 239-254.
- Öner, F.,** (2016). *Görücü Usulü ve Flöt Yoluyla Evlenen Kadınların, Evlilik Doyumlarının ve Aşka Dair Tutumlarının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul, Türkiye .

- Özaydınlık, Ş.**, (2014). *Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu İle Kişilik Özellikleri Ve Romantik İlişkilerindeki Sosyal İlginin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Özbek, M.**, (2016). *Evli Bireylerde Yaşam Doyumu Ve Psikolojik İyi Oluşlarının Çeşitli Değişkenlerle İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Özenç, S. N. ve Gürkan, U.**, (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ve Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. İstanbul, 3.Avrasya Pozitif Psikoloji Kongresi.
- Özen, Y.**, (2010). "Kişisel Sorumluluk Bağlamında Öznel ve Psikolojik İyi Oluş (Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme)", *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, Issue 2, pp. 46-58.
- Özgül, İ. E.**, (2000). *Evlilik Ve Aile Terapisi*. Ankara: PDREM Yayınları
- Özmete, E.**, (2016). "Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması" *Bilgi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, Issue 78, pp. 361-391.
- Polat, D.**, (2006). *Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri Ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Proulx, C. M., Helms, H. M. & Buehler, C.**, (2007). "Marital Quality and Personal Well-being: a Meta-analysis", *Journal of Marriage and Family*, 69(3), pp. 576-593.
- Rogers, S. J. & DeBoer, D. D.**, (2001). "Changes In Wives' Income: Effects On Marital Happiness, Psychological Well-Being and The Risk Of Divorce", *Journal Of Marriage and Family*, 63(2), pp. 458-472.
- Rubin, Z.**, (1970). "Measurement of Romantic Love" , *Journal of Personality and Social Psychology*, 16(2), pp. 265-273.
- Rumeli, Y.**, (2020). *Aşk Biçimleri ve Söylenen Yalan İçeriğinin Yalanın Söylenme Sıklığı ve Kabul Edilebilirliği ile İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü, Ankara, Türkiye.
- Ryff, C. D.**, (1989). "Happiness is everything, or is it? Explorations On The Meaning Of Psychological Well-Being", *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), pp. 1069-1081.
- Ryff, C. D.**, (1995). "Psychological Well-Being in Adult Life", *Current Directions in Psychological Science*, 4(4), pp. 99-104.
- Ryff, C. D.**, (2014). "Psychological Well-Being Revisited: Advances in The Science and Practice Of Eudamonia", *Psychotherapy and Psychosomatics*, 83(1), pp. 10-28.
- Sabatelli, R. M. & Bartle-Haring, S.**, (2003). "Family-of-Origin Experiences and Adjustment in Married Couples", *Journal of Marriage and Family*, 65(1), pp. 159-169.

- Savaş, O.,** (2019). *Üniversite Öğrencilerinde Ahlaki Olgunluk, Sosyal İyi Oluş Ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabaattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye .
- Seligman, M. E. P. & Csikszentmihalyi, M.,** (2000). "Positive Psychology: An Introduction", *American Psychologist*, 55(1), pp. 5-14.
- Shek, D. T. L.,** (1995). "Marital Quality and Psychological Well-Being Of Married Adults In A Chinese Context", *The Journal Of Genetic Psychology*, 156(1), pp. 45-56.
- Spanier, G. B.,** (1976). "Measuring Dyadic Adjustment: New Scales For Assessing The Quality Of Marriage And Similar Dyads", *Journal of Marriage and the Family*, 38(1), pp. 15-28.
- Springer, K. W. & Hauser, R. M.,** (2006). "An Assessment Of The Construct Validity of Ryff's Scales Of Psychological Well-Being; Method, ModeAnd Measurement Effects", *Social Science Research*, 35(4), pp. 1080-1102.
- Sternberg, R. J.,** (1986). "A Triangular Theory of Love", *Psychological Review*, 93(2), pp. 119-135.
- Şafak-Öztürk, C. & Akar, H.,** (2014). "Evli ÇiftlerdeEvlilik Uyumu ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişkiler", *Literatür ve Sempozyum*, 1(3), pp. 16-24.
- Sendil, G. & Korkut, Y.,** (2008). "Evli Çiftlerdeki Çift Uyumu Ve Evlilik Çatışmasının Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi", *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 28(0), pp. 15-34.
- Sener, A. & Terzioğlu, G.,** (2008). "Bazı Sosyo-Ekonomik ve Demografik Değişkenler İle İletişimin Eşler Arası Uyuma Etkisinin Araştırılması", *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 4(13), pp. 7-20.
- Taylor, S. E., Peplau, L. A. & Sears, D. O.,** (2015). *Sosyal Psikoloji*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları
- Tekin-Çatal, M. ve Kalkan, M.,** (2019). "Evli Bireylerin Evlilik Değerleri Evlilik Doyumu Ve Evlilik Tipleri", *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3(6), pp. 179-186.
- Telef, B. B., Uzman, E. & Ergün, E.,** (2013). "Öğretmen Adaylarında Psikolojik İyi Oluş Ve Değerler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Electronic Turkish Studies*, 8(12), pp. 1297-1307.
- Tetik, S.,** (2018). *Yetişkinlerde Algılanan Ebeveyn İlişki Tutumları ile Aşka Dair Görüşler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Timur, M. S.,** (2008). *Boşanma Sürecinde Olan Ve Olmayan Evli Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*.YayınlanmamışYüksek Lisans Tezi, Ankara Ünivesitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Tina-Yang, Y.**, (2010). *Stress, coping, and psychological well-being: Comparison among American and Asian international graduate students from Taiwan, China, and South Korea*. Doctoral dissertation. Retrieved from Proquest Dissertations&Theses Global..
- Tutarel-Kışlak, Ş.**, (1999). "Evlilikte Uyum Ölçeğinin(EUÖ) Güvenirlik Ve Geçerlik Çalışması", *3P Dergisi*, 7(1), pp. 50-57.
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çabukça, F.**, (2002). "Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişki", *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2(6).
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çavuşoğlu, Ş.** (2006). "Evlilik Uyumu, Bağlanma Biçimleri,Yüklemeler ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler", *Aile Ve Toplum*, 8(3), pp. 61-68.
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Göztepe, I.**, (2012). "Duygu Dışavurumu, Empati, Depresyon ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler", *Ankyra: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), pp. 27-46.
- Tuzcu, A.**, (2017). *Evli Bireylerde Kişilik Özelliklerinin Evlilik Uyumu ve Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Tüfekçi, S.**, (2008). *Romantik İlişkilerde Genç Yetişkinlerin Aşka İlişkin Tutumları ve Kişilik Özellikleri: Transaksiyonel Analiz Ego Durumları Açısından Bir Değerlendirme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Türk, G. E. & Demirli-Yıldız, A.**, (2017). "Aşk Biçimleri İlişki Doyumu ve Yalnızlık: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma", *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), pp. 97-109.
- Tütüncü, M.**, (2012). *Yönetici ve Çalışanların Psikolojik İyi Olma ve Stres Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Uçar, E.**, (2018). *Psikolojik İyi Oluş Yordayıcısı Olarak Dindarlık, Evlilik Doyumu Ve Problem Çözme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Uzun-Özer, B. & Tezer, E.**, (2008). "Aşka İlişkin Tutum Biçimlerinin Olumlu Ve Olumsuz Duyguları Yordayıcılığı", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(30), pp. 19-29.
- VanLaningham, J., Johnson, D. R. & Amato, P.**, (2001). "Marital Happiness, Marital Duration and the U-shaped Curve: Evidence From a Five-Wave Panel Study", *Social Forces*, 79(4), pp. 1313-1341.
- Vedes, A. ve diğerleri**, (2016). "Love Styles, Coping and Relationship Satisfaction:A Dyadic Approach", *Personal Relationships*, 23(1), pp. 84-97.
- Waldron, H. & Routh, D. K.**, (1981). "The Effect of the First Child on the Marital Relationship", *Journal of Marriage and the Family*, 43(4), pp. 785-788.

- Wilcoxon, S. A. & Hovestadt, A. J.,** (1985). "Perceived Similarity in Family of Origin Experiences and Dyadic Adjustment: A Comparison Across Years of Marriage", *Family Therapy*, Issue 12, pp. 165-173.
- Yalçın, H.,** (2014). "Evlilik Uyumu İle Sosyodemografik Özellikler Arındaki İlişki", *Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), pp. 250-261.
- Yalçın-Koçkan, S.,** (2015). *Evli Çiftlerde Otomatik Düşüncelerin Ve Bilişsel Çarpıtmaların Evlilik Doyumuna Etkisinin Değerlendirilmesi*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Yetim, Ü.,** (1991). *Kişisel Projelerin Organizasyonu ve Örüntüsü Açısından Yaşam Doyumu*. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Yıldırım, E. & Parlar, H.,** (2020). "Üniversite Öğrencilerinin Aşk Stillerinin Evlilik Tutumları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 9(3), pp. 188-195.
- Yıldırım, İ.,** (1993). "Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Evli Bireylerin Uyum Düzeyleri", *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(4), pp. 23-28.
- Yıldız, Y.,** (2012). *İlişkiye İlişkin İnançların Evlilik Uyumunu Yordaması*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, Türkiye.
- Yılmaz, A.,** (2001). "Eşler Arasındaki Uyum: Kuramsal Yaklaşımlar ve Görgül Çalışmalar", *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 4(1).
- Zeytinoğlu, E.,** (2013). *Evli Bireylerin Benlik Saygısı, Kıskançlık Düzeyi, Evlilikteki Çatışmalar ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye.

İnternet

- TÜİK,** (Türkiye İstatistik Kurumu), (2017). *Yaşam Memnuniyeti Araştırması*, Alındığı tarih: 24.12.2020, adres: <http://ingev.org/wpcontent/uploads/2017/02/T%C3%BCrkiye%E2%80%99de-ya%C5%9Fam-memnuniyet-d%C3%BCzeyimiz-613-oldu.pdf>

EKLER

Ek-A: Etik Kurul Onay Formu

Ek-B: Bilgilendirilmiş Onam Formu

Bu tez çalışması Doç. Dr. Fatma Yeşim CAN danışmanlığında, İstanbul Gedik Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi Dilara DÜNGER tarafından yürütülmektedir. Evli bireylerde evlilik uyumu ve aşk tutumunun, psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinin araştırıldığı bu çalışmada, kişisel bilgi formu ve üç adet ölçek yer almaktadır. Sizden istenilen ölçek sorularını dikkatli ve doğru bir şekilde cevaplandırmanızdır. Çalışmada doğru veya yanlış cevap yoktur. Sizden istediğimiz kendinize en yakın hissettiğiniz cevapları işaretlemenizdir.

Tüm yanıtlarınız gizli tutulacak ve çalışmada sizin kimliğinizi belirten herhangi bir bilgi kesinlikle yer almayacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi açısından, soruları eksiksiz ve doğru olarak yanıtlamanız önemlidir.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Dilara DÜNGER

Yüksek Lisans Öğrencisi

İstanbul Gedik Üniversitesi Klinik Psikoloji

Ek-C: Demografik Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz

Kadın Erkek

2. Yaşınız

3. Eğitim Durumunuz

İlkokul Ortaokul Lise Ön Lisans Lisans

Yüksek lisans ve üzeri

4. Evinize Giren Aylık Kazancınız

Asgari Ücret ve Altı (2324tl ve altı) 2500tl-5000tl 5000tl-10000tl

10000tl-15000tl 15000tl ve üzeri

5. Yetiştığınız Aile Türü

Çekirdek Aile (Anne, Baba ve kardeşler aynı evde)

Geniş Aile (Akrabalar ile aynı evde)

6. Anne Babanız

Evli Boşanmış

7. Kaçınıcı Evliliğiniz?

1 2 3+

8. Evlilik Şekliniz

Tanışıp-Anlaşarak Evlenme Görücü Usulü Evlenme

Kaçarak Evlenme Beşik Kertme İle Evlenme

Yakın Akraba İle Evlenme Diğer

9. Kaç Yıldır Evlisiniz?

0-5 Yıl 6-10 Yıl 11-15 Yıl 16-20 Yıl

21-25 Yıl 25+ Yıl

10. Çocuğunuz Var mı?

Evet Hayır

11. Kaç Çocuğunuz Var?

0 1 2 3 4

12. GemiŖte tanısı konmuŖ psikolojik bir rahatsızlığınız var mı? Varsa ne olduğunu belirtiniz.

13. Ŗuanda tanısı konmuŖ psikolojik bir rahatsızlığınız var mı? Varsa ne olduğunu belirtiniz.

14. Daha nce bir uzmandan psikolojik yardım aldınız mı?

Evet Hayır

15. Takip gerektiren kronik bir fiziksel rahatsızlığınız var mı?

Var Yok

16. Srekli kullandığımız bağlılık yapıcı madde(ler) var mı?

Yok Sigara Alkol UyuŖturucu/Uyarıcı

17. İntihar DŖnceniz Var mı?

Var Yok

Ek-D: Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Türkçe Formu

Genel Duygular	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.Kişisel problemlerimi çözemiyorum.					
2.Şüpheli ve çatışmacıyım.					
3.Kendime kızıyorum.					
4.Eş olarak sorumluluklarımdan bunalıyorum.					
5.Aile ile ilgili konuları sürdürmede yarımsız hissediyorum.					
6.Suçluluk hissediyorum.					
7.Anne/baba olarak sorumluluklarımdan bunalıyorum.					
8.Ailemizin geleceği ile ilgili belirsizlikler olduğunu düşünüyorum.					
9.Eşime ve çocuklarıma kızıyorum.					
10.Diğer aile üyelerinden ve komşulardan yardım/destek almaya ihtiyaç duyuyorum.					
11.Aile yaşamı ile ilgili hayal kırıklıkları yaşıyorum.					
12.Ailenin yaşam koşullarından utanıyorum.					

13.Çocukların bakımı için yeterli zaman ayırıyorum.					
14.Eşim anlayışlı ve ilgili değildir.					
15.Evle ilgili günlük işler nedeniyle evliliğimde sorunlar yaşıyorum.					
16.Kişisel görünüşümden utanıyorum.					
17.Çocuk bakımı sorumlulukları nedeniyle akrabalarımı ziyaret edemiyorum.					
18.Evle ilgili işlerden bunalıyorum.					
19.Eşim (karı/koca) ile ilişkilerimden memnuniyet duyuyorum.					
20.Yeniden dünyaya gelseydim yine aynı kişi ile evlenirdim.					
21.Diğer aile bireyleri ve akrabalar (geniş aile) ile ilişkilerimden memnuniyet duyuyorum.					
22.Çocuklarım ile ilişkilerimden memnuniyet duyuyorum.					
23.Akrabalar ve komşular ile ilişkilerimden memnuniyet duyuyorum.					
24.Cinsel yaşamımdan memnuniyet duyuyorum.					
25.Çocuklarımların sayısını ve aralığını yönetebilmekten memnuniyet duyuyorum.					

26.Ailemin ekonomik ihtiyaçlarını karşılayabiliyorum.					
27.Aile gelirimden memnuniyet duyuyorum.					
28.Nadiren hasta, genellikle sağlıklı hissediyorum.					
29.Bir bütün olarak yaşamımdan memnuniyet duyuyorum.					
30.Sağlığımdan memnuniyet duyuyorum.					
31.Aile yönetiminden memnuniyet duyuyorum.					
32.Dini yaşamımdan memnuniyet duyuyorum.					
33.Çocuklarımı iyi yetiştirmede zorlanıyorum.					
34.Ek gelir kazanmak için fırsatlara sahibim.					
35.Toplumsal katılım için yeterli zamana sahibim.					
36.Bireysel ilgilerimi sürdürebilmek için fırsatlara sahibim.					

Ek-E: Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği

		Hiçbir zaman	Ara sıra	Çoğunlukla	Her zaman
1.	Beni üzen şeyleri eşimle paylaşıyorum				
2.	Evliliğimizde meydana gelen problemlerin çözümünde eşimle ortak karar alırız				
3.	Eşimin olaylar karşısındaki tepkilerini anlarım				
4.	Eşimin ailesi ile iyi geçinirim				
5.	Aile bütçesinin düzenlenmesinde eşimle ortak karar alırız				
6.	Eşimin dile getirdiği düşünceleri anladığımı ona söylerim				
7.	Ailem ile ilişkilerim konusunda eşimle sorun yaşarım				
8.	Eşime karşı açık sözlüyüm				
9.	Eşimin yüz ifadesinden duygularını anlarım				
10.	Eşimle öfkelenmeden tartışamayız				
11.	Eşim ailem ile iyi geçinir				
12.	Eşim beni dinlediğinde rahatlarım				
13.	Eşimin dile getirdiği düşünceleri anlarım				
14.	Eşimin ailesi ile ilişkilerim konusunda eşimle sorun yaşarım				
15.	Doğru kişiyle evlendiğimi düşünürüm				

16.	Eğlence, davet, ziyaret gibi sosyal etkinliklere katılma konusunda eşimle anlaşırım				
17.	Düşüncelerimi eşime rahatlıkla ifade ederim				
18.	Evliliğimizdeki küçük anlaşmazlıklar büyük sorunlara dönüşür				
19.	Evliliğimizin iyi gittiğini düşünürüm				
20.	Eşimin ailesi evliliğimizde yaşadığımız sorunların kaynağıdır				
21.	Sorunlarımı eşimle paylaşırım				
22.	Eşimin duygularını incitmemeye özen gösteririm				
23.	Eşim üzüldüğünde nedenini anlarım				
24.	Eşimden boşanmayı düşündüğüm zamanlar olur				
25.	Eşimle anlaşmazlıkları kısa zamanda çözeriz				
26.	Başka birisiyle evlenseydim daha mutlu olabileceğimi düşünürüm				
27.	Evliliğimde mutluyum				
28.	Eşimin yaşadığı duygulara karşı duyarlı davranırım				
29.	Boş zamanlarımızı değerlendirmede eşimle sorun yaşarım				
30.	Eşimin olaylara bakış açısını anlarım				
31.	Evliliğimizde problem yaşadığımızda çözüm yollarını eşimle konuşuruz				

32.	Eşimin ailesi yüzünden boşanabileceğimizi düşünürüm				
33.	Sırlarımı eşimle paylaşıyorum				
34.	Sorunlar karşısında eşimle birlikte hareket ederiz				
35.	Eşim beni dinlemek için yeterli zamanı ayırır				
36.	Eşim en yakın arkadaşımıdır				
37.	Eşimle ilgilenmekten hoşlanırım				
38.	Eşimin ailesi evliliğimize müdahale eder				
39.	Eşim bana karşı ilgilidir				
40.	Eşimle tartıştığımızda küserim				
41.	Evliliğimizde problem yaşadığımızda eşimin düşüncelerine önem veririm				
42.	Eşimin söylediklerinden ne hissettiğini anlarım				

Ek-F: Aşk Tutumları Ölçeği (LAS)

		Kesinlikle Yanlış	Yanlış	Kararsızım	Doğru	Kesinlikle Doğru
1.	Birlikte olduğum kişi bana ilgi göstermediğinde, kendimi baştan aşağıya hasta hissedirim.					
2	Birlikte olduğum kişi diğer insanlarla yaptığım bazı şeyleri bilseydi, bozulurdu.					
3	Onun benimle ilgili bilmediği şeylerin onu incitmeyeceğine inanıyorum.					
4	Birlikte olduğum kişi için her şeye katlanırım.					
5	Birlikte olduğum kişiyi seçerken göz önünde bulundurduğum temel şey, ailem üzerinde nasıl bir etki bırakacağıdır.					
6	Birlikte olduğum kişinin başka biriyle de birlikte olduğundan kuşkulanırsam, rahat edemem.					
7	Arkadaşlığımız zamanla aşka dönüştü.					
8	Birlikte olduğum kişi ve ben fiziksel olarak tam bir uyum içerisindeyiz.					
9	Birlikte olduğum kişinin mutluluğunu kendi mutluluğumun önüne koymadıkça mutlu olamam.					
10	Ona aşık olduğumdan beri başka herhangi bir şey üzerinde yoğunlaşmakta güçlük çekiyorum.					
11	Birlikte olduğum kişiyi seçerken dikkate aldığım faktörlerden biri, mesleki yaşantım üzerinde nasıl bir etkisi olacağı idi.					
12	Birlikte olduğum kişi ideal fiziksel güzellik/ yakışıklılık standartlarıma uygun.					

13	Birlikte olduğum kişinin isteklerini yerine getirebilmesi için genellikle kendi isteklerimden özveride bulanmaya hazırım.					
14	Aşk ilişkimiz iyi bir arkadaşlıktan doğduğu için çok doyum vericidir.					
15	Birlikte olduğum kişi bir süre bana ilgi göstermezse bazen ilgisini tekrar çekmek için aptalca şeyler yaparım.					
16	Birbirimizi gerçekten anlıyoruz.					
17	Birlikte olduğum kişi ve çok sayıda başkalarıyla 'aşk oyunu' oynamaktan hoşlanırım.					
18	Birlikte olduğum kişiyle yoğun bir ilişkiye girmeden önce çocuk sahibi olmamız durumunda onun kalıtımsal özellikleri ile benimkinin ne kadar uyumlu olduğunu bulmaya çalışırım.					
19	Bazen onun öteki sevgililerim hakkında bilgi edinmesini engellemek zorunda kalırım.					
20	Birlikte olduğum kişiyi seçerken en önemli faktör, onun iyi bir anababa olup olamayacağı idi.					
21	Birlikte olduğum kişiye acı çektirmektense kendim acı çekmeyi tercih ederim.					
22	Uzun süreli bir arkadaşlıktan doğduğu için aşkımız aşkların en iyisidir.					
23	Birbirimiz için yaratıldığımızı düşünüyorum.					
24	Aşkımız gizemli, mistik bir duygu değil, gerçek bir arkadaşlıktır.					

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Dilara DÜNGER MUTLU

ÖĞRENİM DURUMU:

Lisans : 2018, İstanbul Medipol Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji

Yüksek Lisans : 2021, İstanbul Gedik Üniversitesi, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Programı

MESLEKİ DENEYİM VE EĞİTİMLER:

Dilara Dünger Mutlu, lisans eğitimini İstanbul Medipol Üniversitesi psikoloji bölümünde tamamlamıştır. Lisan eğitimi süresince 2015-2016 bahar yarıyılında anasınıfı ve 2017-2018 güz yarıyılında Eyüp Devlet Hatanesi Psikiyatri biriminde staj yapmıştır. 2017-2018 eğitim yılında Marmara Üniversitesi'nden pedagojik formasyon sertifikası almış ve bu kapsamda Mehmet Beyazıd Anadolu Sağlık Meslek Lisesi Rehberlik Birimi'nde staj yapmıştır. 2019 bahar yarıyılında İstanbul Gedik Üniversitesinde, Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans programına başlamıştır. Yüksek Lisans eğitimi boyunca Ölçme ve Değerlendirme dersi kapsamında MMPI, Porteus Labirentleri Testi, Kent EGY Sözel Zeka Testi, Alexander Pratik Zeka Testi, SCL90, Mocca, Mini Mental Durum Testi, Kısa Semptom Envanteri, WAIS, Cattell 3a Testi, NPT testlerinin eğitimini almıştır. Yüksek lisans eğitiminde 2 dönem psikodinamik yönelimli süpervizyon almıştır. Yine yüksek lisans kapsamında Şişli Belediyesi Psikolojik Danışma Birimi'nde danışan görerek stajını tamamlamıştır. Ayrıca Gottman Çift Terapisi 1. ve 2. düzey eğitimleri ile Bilişsel Davranışçı Terapiler Eğitimi almıştır.